

Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamas projektas
Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-03-0001
„Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“

Tekstas neredaguotas. 2023-07-27

Užsienio kalbų (pirmosios ir antrosios) vidurinio ugdymo bendrųjų programų įgyvendinimo rekomendacijos

Projektą parengė: Gintarė Baciuškienė, Nida Burneikaitė, Dr. Aina Būdvytytė, Dr. Eglė Petronienė, Danguolė Povilaitienė, Saulius Skučas, Beata Valungevičienė, Irena Vološina.

TURINYS

1. Dalyko naujo turinio mokymo rekomendacijos	2
Mediacijos veiklos	2
Grupės bendradarbiavimo proceso mediacijos veiklų pavyzdys.	2
Tekstų pobūdis, tipai ir žanrai. Pirmoji užsienio kalba. 2–IVG klasės	4
Tekstų pobūdis, tipai ir žanrai. Antroji užsienio kalba. 6–IVG klasės.	8
2. Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai	13
Pažinimo kompetencijos ugdymo veiklų pavyzdys	13
Kūrybiškumo kompetencijos ugdymo veiklų pavyzdžiai	16
Kultūrinės kompetencijos ugdymo veiklų pavyzdys	17
Pilietiškumo kompetencijos ugdymo veiklų pavyzdžiai.....	23
Socialinės, emocinės ir sveikos gyvensenos kompetencijos ugdymo veiklų pavyzdžiai	24
Komunikavimo kompetencijos ugdymo veiklų pavyzdžiai.....	27
Skaitmeninės kompetencijos ugdymo veiklos pavyzdys	28
Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai viduriniame ugdyme.....	30
3. Skaitmeninės mokymos(si) priemonės, skirtos įgyvendinti bendrąsias programas	39
4. Literatūros ir šaltinių sąrašas	41
5. Mokinių pasiekimų vertinimas	45
Integruotos užduotys. Anglų kalba	45
Integruotos užduotys. Prancūzų kalba	56
Integruotos užduotys. Rusų kalba	63
Teksto (pateikiamo gimtąja kalba) santraukos rašymo vertinimo kriterijai. B2 lygis	74
Teksto (pateikiamo užsienio kalba) santraukos rašymo vertinimo kriterijai. B2 lygis.....	75
Teksto (pateikiamo užsienio kalba) santraukos rašymo vertinimo kriterijai. B1 Lygis	76
Grafiškai pateiktų duomenų komentavimo vertinimo kriterijai B2 lygis	77
Grafiškai pateiktų duomenų komentavimo vertinimo kriterijai. B1 lygis	78

1. Dalyko naujo turinio mokymo rekomendacijos

Mediacijos veiklos

Tarpininkavimo situacija dažnai rodo žmonių bendravimo sudėtingumą, kuris paremtas ne tik kalbiniais įgūdžiais, bet ir kitomis perkeliamosiomis kompetencijomis. Mediacijos metu įtraukiami visi keturi kalbos įgūdžiai, kartu su komunikacijos partneriu pasitelkiant įvairius rašytinius ir žodinius šaltinius, ieškoma bendro supratimo, sąvokų, prasmės.

Mediacijai reikalingi ne tik keturi kalbos įgūdžiai, gramatikos ir žodyno aspektai, bet ir pragmatinė kompetencija bei tarpkultūriniai aspektai. Turinys taip pat vaidina svarbų vaidmenį sėkmingose bendravimo situacijose. Į tai reikia atsižvelgti kuriant prasmingas mokymo, mokymosi ir vertinimo užduotis, kurios patartina imituotų realias bendravimo situacijas, kad mūsų besimokantieji būtų pasirengę savo būsimos akademinės ir profesinės karjeros poreikiams.

Daugiakalbis tarpininkavimas yra Europos prioritetas, kuris turi būti praktiškai įgyvendintas mokymo, mokymosi ir vertinimo tikslais.

Galimos mediacijos veiklos:

- skaitymas ir (arba) klausymasis viena kalba, rašymas /kalbėjimas kita kalba;
- suprasti instrukcijas viena (ar keliomis) kalba (-omis) ir šaltiniais, atlikti užduotis kita kalba;
- informacijos parinkimas viena kalba, projekto vykdymas kita kalba;
- išteklių naudojimas (arba vengimas) keliomis kalbomis, siekiant konkrečių rezultatų;
- naudojant nuotraukas ar vaizdus kartu su trumpais tekstais, infografikais ar plakatais, prašant mokinių pagrindinių idėjų perteikimo ar aptarimo, raštu ar žodžiu paaiškinant savo jausmus kita arba ta pačia kalba.

Grupės bendradarbiavimo proceso mediacijos veiklų pavyzdys

Kalbos mokėjimo lygis	B2+
Pasiekimų sritis	Grupės bendradarbiavimo proceso mediacija: Mediacija bendraujant daugiakalbėje/ daugiakultūroje aplinkoje.
Pasiekimai	Palengvina bendravimą daugiakultūroje aplinkoje pradėdami pokalbį, parodydami susidomėjimą ir empatiją. Parodo, jog supranta skirtingas pasaulėžiūras ir jausmus situacijose, kuriose bendrauja kelių kultūrų atstovai. Pristato kitų kultūrų atstovus ir aptaria kultūrų skirtumus. Keisdami informacija apie vertybes ir požiūrius į kalbą ir kultūrą skatina tarpkultūrinį bendradarbiavimą.
Užduotis / veikla	<ol style="list-style-type: none">1. Mokiniai suskirstomi į poras.2. Pasirengimo etape poros renka vienodo produkto reklamos pavyzdžių skirtingose kultūrose.3. Mokiniai, naudodamiesi internetiniais ištekliais, renka informaciją, faktus, ruošia argumentus paaiškinančius skirtingus reklaminių skelbimų pateikimus skirtingose kultūrose.4. Vyksta pristatymai.5. Išklausiusi pristatymus, vyksta diskusija grupėse.6. Grupės pateikia apibendrinimus ir išvadas apie kultūrų skirtumus.

Komunikacinės intencijos	Įvardyti, konstatuoti, pranešti Patikslinti, paprašyti patikslinti Palyginti Paklausti informacijos Atsakyti į klausimą Reikšti / Paklausti apie žinojimą
Tema, potemės	Kultūros įtaka reklamai
Ugdomos kompetencijos	Kultūrinė kompetencija Skaitmeninė kompetencija
Medžiaga, išteklių	Mokiniai patys randa šaltinius pagal temą.
Vartojamos kalbos	Tikėtina, kad mokiniai visais veiklos etapais vartos užsienio kalbą. Komandų pasirengimo etapu gali būti vartojama ir gimtoji kalba.

Tekstų pobūdis, tipai ir žanrai. Pirmoji užsienio kalba. 2–IVG klasės

PASIEKIMŲ SRITYS	KONCENTRAI	III–IV gimnazijos klasės B2+ lygis	I_II gimnazijos (9–10) klasės B1+ lygis	7–8 klasės B1 lygis	5–6 klasės A2 lygis	3–4 klasės A1 lygis	2 klasė Prieš-A1 lygis
	PASIEKIMAI						
RECEPCIJA / SUPRATIMAS	Sakytinio teksto supratimas	Instrukcija, techninė informacija, skelbimas, žinios, pranešimas, pokalbis, diskusija / debatai, interviu, paskaita, reportažas, viešoji kalba, grožinis audio tekstas.	Nurodymas, (techninė) instrukcija, skelbimas, pranešimas, pokalbis, diskusija, interviu, grožinis audio tekstas, žinios.	Nurodymas, (nesudėtinga techninė) instrukcija, skelbimas, pranešimas, pokalbis, diskusija, interviu, adaptuotas grožinis audio tekstas, žinios.	Nurodymas, instrukcija, skelbimas, informacinis pranešimas, orų prognozė, pokalbis (telefonu), trumpas interviu, pasakojimas.	Trumpi nurodymai, komentaras, trumpas pokalbis, trumpas apibūdinimas ar pasakojimas (pvz., daina, pasaka ir kt.)	Trumpi nurodymai, paprasti klausimai, trumpi atsakymai, trumpi komentarai, skanduotė, dainelė.
	Rašytinio teksto supratimas	Skelbimas, reklama/ brošiūra/ lankstinukas, techninė instrukcija, (pusiau) oficialus laiškas, ataskaita/ raportas, anotacija, straipsnis, pranešimas, recenzija, viešoji kalba, grožinis tekstas, grafinis tekstas,	Nuoroda, skelbimas, reklama/ brošiūra/ lankstinukas, (nesudėtinga techninė) instrukcija, tvarkaraštis, asmeninis (pusiau oficialus) laiškas, pranešimas, trumpa ataskaita, esė, grožinis tekstas,	Nuoroda, skelbimas, reklama / brošiūra/ lankstinukas, etiketė, instrukcija, tvarkaraštis, asmeninis (pusiau oficialus) laiškas, pranešimas, trumpa ataskaita, esė, adaptuotas grožinis tekstas, eilėraštis,	Nuoroda, skelbimas, plakatas, instrukcija, tvarkaraštis, meniu atvirukas, žinutė, el. asmeninis laiškas, iliustruotas pasakojimas, eilėraštis, trumpas adaptuotas grožinis tekstas,	Vadovėlio užduočių instrukcija, viešas užrašas, nuoroda, skelbimas, plakatas, meniu, atvirukas, žinutė, trumpas el. asmeninis laiškas, trumpas iliustruotas pasakojimas, eilėraštis.	Iliustruotas viešas užrašas, plakatas, trumpas iliustruotas tekstas, žinutė, trumpas el. asmeninis laiškas.

		tinklaraštis/ tinklaraščio įrašas.	(filmo, knygos) recenzija, publicistinis, mokslo populiarinimo straipsnis, tinklaraštis / tinklaraščio įrašas.	(filmo, knygos) recenzija, publicistinis, mokslo populiarinimo straipsnis, tinklaraščio įrašas.	trumpas adaptuotas informacinis straipsnis.		
	Audiovizualinio teksto supratimas	TV žinios, TV reportažas, TV /tinklalaidės interviu, pokalbių/ debatų laida, vaidybinis, dokumentinis filmas, filmo anonsas, paskaita, TED pranešimas.	Informacinis, pažintinis, mokomasis vaizdo ir garso įrašas, TV orų prognozė, reklama, sporto naujienos, TV laida jaunimui, vaidybinis, dokumentinis filmas, TED pranešimas.	Informacinis, pažintinis, mokomasis vaizdo ir garso įrašas, TV orų prognozė, reklama, sporto naujienos, TV laida jaunimui, vaidybinis filmas, TED pranešimas.	Trumpas informacinis, pažintinis, mokomasis vaizdo ir garso įrašas, TV orų prognozė, reklama, sporto naujienos, animacinis filmukas, TV laida vaikams.	Trumpas informacinis, pažintinis, mokomasis vaizdo ir garso įrašas, animacinis filmukas, TV laida vaikams.	Trumpas informacinis vaizdo ir garso įrašas, animacinis filmukas.
PRODUKAVIM AS / RAIŠKA	Sakytinio teksto produkavimas	Instrukcija, pasisakymas (apibūdinant, papasakojant, paaiškinant, įvertinant), pranešimas (su pateiktimis), ataskaita/raportas.	Apibūdinimas (pagal programoje numatytas temas), pasakojimas (pagal programoje numatytas temas), nurodymas (pvz., kaip spręsti problemą ir pan.), vertinimas (pvz., reiškinių, įvykių ir pan.), paaiškinimas (pvz., aktualios problemos, įvairių požiūrių ir pan.), pranešimas (su	Apibūdinimas (pagal programoje numatytas temas), pasakojimas (pagal programoje numatytas temas), nurodymas (pvz., kaip spręsti problemą ir pan.), vertinimas (pvz., reiškinių, įvykių ir pan.), paaiškinimas (pvz., aktualios problemos, asmeninio požiūrio ir pan.),	Apibūdinimas (pagal programoje numatytas temas), pasakojimas (pagal programoje numatytas temas), nurodymas (pvz., kaip iš vienos vietos patekti į kitą ir pan.), vertinimas (pvz., ką moka, kas sekasi ir pan.), trumpas pranešimas (su pateiktimis ir be jų).	Prisistatymas, trumpas pasisakymas (pvz. kas (ne)patinka, ką mėgsta daryti ir pan.), trumpas apibūdinimas (pvz., šėimos narių, gyvenamosios vietos ir pan.).	Prisistatymas, trumpas pasisakymas (pvz., kaip jaučiasi, kokia nuotaika ir pan.).

			pateiktimis ir be jū), trumpa ataskaita.	pranešimas (su pateiktimis ir be jū), trumpa ataskaita.			
	Rašytinio teksto produkavimas	Esė (samprotaujamojo tipo: argumentavimas, aiškinimas), recenzija/atsiliepimas, referatas, plakatas, skelbimas, lankstinukas, straipsnis, tinklaraštis/tinklaraščio įrašas, gyvenimo aprašymas/ CV.	Plakatas, skelbimas, lankstinukas, esė (aprašomojo, pasakojamojo, samprotaujamojo tipo), recenzija/atsiliepimas, referatas, tinklaraštis/tinklaraščio įrašas, gyvenimo aprašymas/ CV.	Plakatas, skelbimas, lankstinukas, esė (aprašomoji, pasakojamoji, svarstomoji), recenzija/atsiliepimas, referatas, trumpas straipsnis, tinklaraščio įrašas, gyvenimo aprašymas/ CV.	Plakatas, skelbimas, lankstinukas, pastraipa.		
	Audiovizualinio teksto produkavimas	Įgarsintos pateiktys su užrašais, tinklalaidės įrašas, videofilmukas, videoreportažas.	Įgarsintos pateiktys su užrašais, trumpos tinklalaidės įrašas, trumpos videofilmukas, trumpos videoreportažas.	Įgarsintos pateiktys su užrašais, trumpos tinklalaidės įrašas, trumpos videofilmukas, trumpos videoreportažas.	Pateiktys su užrašais, vaizdo ir garso įrašai.	Nedidelės apimties pateiktys su užrašais, trumpi vaizdo ir garso įrašai.	
INTERAKCIJA / SAŲVEIKA	Sakytinė interakcija	Pakalbis, diskusija, interviu, konsultacija.	Pakalbis, diskusija, interviu, konsultacija.	Pakalbis, diskusija, interviu, konsultacija.	Trumpas pokalbis, nesudėtinga diskusija.	Trumpas pokalbis	Atsakymas į pasveikinimą, į klausimus apie save, paprasti klausimai.

	Rašytinė interakcija	El. asmeninis laiškas, (pusiau) oficialus laiškas, motyvacinis laiškas, anketa.	Atvirukas, žinutė, el. asmeninis laiškas, (pusiau) oficialus laiškas, forma / anketa.	Atvirukas, žinutė, el. asmeninis laiškas, forma / anketa.	Atvirukas, žinutė, trumpas el. asmeninis laiškas (padėka, atsiprašymas, kvietimas ir pan.), forma / anketa.	Atvirukas, žinutė, trumpas el. asmeninis laiškas (pagal pavyzdį), forma / anketa.	Atvirukas, žinutė, trumpas el. laiškas (pagal pavyzdį), paprasta forma / anketa.
	Sakytinė ir rašytinė interakcija virtualioje erdvėje	Pokalbis, vebinaras soc. tinklų, tinklaraščių komentaras, komentaras susirašinėjant realiu laiku, konsultacija internetu.	Pokalbis, vebinaras, soc. tinklų, tinklaraščių komentaras, komentaras susirašinėjant realiu laiku, konsultacija internetu.	Pokalbis, vebinaras, soc. tinklų, tinklaraščių komentaras, komentaras susirašinėjant realiu laiku, konsultacija internetu.	Trumpas pokalbis, soc. tinklų, tinklaraščių komentaras, komentaras susirašinėjant realiu laiku.	Trumpas pokalbis, trumpas soc. tinklų, tinklaraščių komentaras, komentaras susirašinėjant realiu laiku.	Soc. tinklų, tinklaraščių trumpas komentaras.
MEDIACIJA / TARPININKA VIMAS	Teksto mediacija: Įvesties/ Šaltinio tekstai*	Skelbimas, lankstinukas, brošiūra, diagrama, ataskaita/raportas, anotacija, straipsnis, interviu, viešoji kalba, pranešimas, paskaita, grožinis tekstas, grafinis tekstas, tinklaraštis/ tinklaraščio įrašas, TED pranešimas, TV/radijo žinios, reportažas,	Plakatas, skelbimas, lankstinukas, brošiūra, diagrama, trumpas straipsnis, interviu, grožinis tekstas, grafinis tekstas, tinklaraščio įrašas, TED pranešimas, TV/radijo žinios, TV/radijo reportažas.	Plakatas, skelbimas, lankstinukas, brošiūra, diagrama, interviu, adaptuotas straipsnis, adaptuotas grožinis tekstas, grafinis tekstas, tinklaraščio įrašas, TED pranešimas, TV reportažas.	Paveikslėlis, nuotrauka, iliustruotas tekstas, plakatas, skelbimas, anketa, tvarkaraštis.	Paveikslėlis, nuotrauka, iliustruotas tekstas, plakatas, skelbimas, anketa, tvarkaraštis.	Viešas užrašas, skelbimas, tvarkaraštis.

		vaidybinis, dokumentinis filmas.					
	Teksto mediacija : Produkuojami tekstai	Konspektas, santrauka, ataskaita/raportas, recenzija, pranešimas, Diskusija/pokalbis.	Konspektas, santrauka ataskaita/raportas, pranešimas , recenzija, diskusija/pokalbis.	Konspektas, santrauka trumpa ataskaita, pranešimas.	Trumpas pasisakymas, trumpa santrauka.	Trumpas pasisakymas (pvz., perduodant informaciją iš kitos kalbos iliustruoto šaltinio teksto ir pan.)	

*Tekstas yra užsienio arba gimtąja kalba.

Tekstų pobūdis, tipai ir žanrai. Antroji užsienio kalba. 6–IVG klasės

PASIEKIMŲ SRITYS	PASIEKIMAI / GEBĖJIMAI	(5)–6 klasės Kalbos mokėjimo lygis: Prieš-A1/A1	7–8 klasės Kalbos mokėjimo lygis: A1/A2	9–10/ I-II gimnazijos klasės Kalbos mokėjimo lygis: A2/A2+	III-IV gimnazijos klasės Kalbos mokėjimo lygis: B1/B1+
RECEPCIJA / SUPRATIMAS	Sakytinio teksto supratimas	Nurodymas Paaiškinimas Pokalbis Trumpas apibūdinimas ar pasakojimas (pvz, daina, eiliuotė)	Nurodymas Instrukcija Skelbimas Informacinis pranešimas, Orų prognozė Pokalbis Trumpas interviu Pasakojimas	Nesudėtinga instrukcija Nurodymas Skelbimas Pokalbis Diskusija Pranešimas Prezentacija Adaptuotas grožinis tekstas Radijo žinios	Instrukcija Nurodymas Skelbimas Techninė instrukcija Pokalbis Diskusija Pranešimas Pažintinis garsinis tekstas, Grožinis audio tekstas Radijo laida
	Rašytinio teksto supratimas	Vadovėlio užduočių instrukcija Viešas užrašas Skelbimas	Nurodymas (stenduose, informaciniuose lapeliuose) Žinutė	Skelbimas Nuoroda Iliustruota instrukcija Asmeninis laiškas	Asmeninis ir pusiau oficialus laiškas Skelbimas Instrukcija Pranešimas

		Žinutė Laiškas (elektroninis) Atvirukas Pranešimas Plakatas Skrajutė Komiksas Iliustruotas informacinis tekstas Trumpas iliustruotas pasakojimas	Trumpas asmeninis laiškas Atvirukas Renginio programa Lankstinukas Brošiūra Komiksas Tvarkaraštis Iliustruotas informacinis tekstas Iliustruotas pasakojimas Eilėraštis	Reklama Brošiūra Etiketė Iliustruotas straipsnis Komiksas Tvarkaraštis Aprašymas Istorija Tinklaraščio įrašas Trumpas adaptuotas grožinis tekstas Eilėraštis	Bukletas Straipsnis Publicistinis straipsnis Trumpas mokslo populiarinimo straipsnis Trumpa knygos/filmo recenzija Tinklaraščio įrašas Grožinis tekstas Eilėraštis
	Audiovizualinio teksto supratimas	Trumpas informacinis, pažintinis vaizdo ir garso įrašas Nesudėtinga reklama Animacinis filmukas	Trumpas informacinis, pažintinis vaizdo ir garso įrašas TV naujienų santrauka Sporto naujienos TV orų prognozė Reklama Animacinis filmukas Vaidybinio filmo ištrauka	Informacinis, mokomasis vaizdo įrašas TV laida Sporto naujienos Orų prognozė Reklama Vaidybinis filmas Dokumentinio filmo ištrauka	Informacinis, mokomasis vaizdo įrašas TV laida Sporto naujienos Orų prognozė Vaidybinis filmas Dokumentinis filmas

PASIEKIMŲ SRITYS	PASIEKIMAI / GEBĖJIMAI	(5)–6 klasės Kalbos mokėjimo lygis: Prieš-A1/A1	7–8 klasės Kalbos mokėjimo lygis: A1/A2	9–10/ I-II gimnazijos klasės Kalbos mokėjimo lygis: A2/A2+	III-IV gimnazijos klasės Kalbos mokėjimo lygis: B1/B1+
SĄVEIKA / INTERAKCIJA	Sakytinė sąveika	Trumpas pokalbis	Pokalbis Interviu	Pokalbis Diskusija Interviu Konsultacija	Pokalbis Diskusija Interviu Konsultacija

	Rašytinė sąveika	Anketa, forma Žinutė, raštelis Trumpas el. asmeninis laiškas (pagal pavyzdį) Atvirukas, atvirlaiškis	Anketa, forma Žinutė, raštelis Trumpas el. asmeninis laiškas (padėka, pasiūlymas, atsiprašymas, kvietimas ir pan.) Atvirukas, atvirlaiškis	Anketa, forma Žinutė, raštelis Elektroninis laiškas Atvirukas, atvirlaiškis Asmeninis laiškas	Anketa, forma Žinutė, raštelis Elektroninis laiškas Atvirukas, atvirlaiškis Asmeninis laiškas (Pusiau) oficialus laiškas (informacijos teikimas/gavimas, padėka, kvietimas, atsiprašymas)
	Sakytinė ir rašytinė sąveika virtualioje erdvėje	Trumpas pokalbis Trumpas soc. tinklų, tinklaraščių komentaras	Trumpas pokalbis Socialinių tinklų, tinklaraščių komentarai Komentarai, susirašinėjant realiu laiku	Pokalbis, vebinaras Socialinių tinklų, tinklaraščių komentarai Komentarai, susirašinėjant realiu laiku Konsultacija internetu	Pokalbis, vebinaras Socialinių tinklų, tinklaraščių komentarai Komentarai, susirašinėjant realiu laiku Konsultacija internetu

PASIEKIMŲ SRITYS	PASIEKIMAI / GEBĖJIMAI	(5)–6 klasės Kalbos mokėjimo lygis: Prieš-A1/A1	7–8 klasės Kalbos mokėjimo lygis: A1/A2	9–10/ I-II gimnazijos klasės Kalbos mokėjimo lygis: A2/A2+	11–12/III-IV gimnazijos klasės Kalbos mokėjimo lygis: B1/B1+
RAIŠKA/ PRODUKAVIMAS	Sakytinio teksto produkavimas	Prisistatymas, trumpas pasisakymas (pvz. kas (ne)patinka, ką mėgsta daryti ir pan.) Trumpas apibūdinimas (pvz., šėimos narių, gyvenamosios vietos ir pan.). Pasakojimas	Apibūdinimas (pagal programoje numatytas temas), pasakojimas (pagal programoje numatytas temas), nurodymas (pvz., kaip iš vienos vietos patekti į kitą ir pan.), vertinimas (pvz., ką moka, kas sekasi ir pan.),	Apibūdinimas (pagal programoje numatytas temas), pasakojimas (pagal programoje numatytas temas), nurodymas vertinimas (pvz., reiškinių, įvykių ir pan.), paaiškinimas (pvz., asmeninio požiūrio ir pan.),	Instrukcija(detali) Pasisakymas Pranešimas

			trumpas pranešimas (su pateiktėmis ir be jų).	pranešimas (su pateiktėmis ir be jų),	
	Rašytinio teksto produkavimas	Informavimas (asmeninės informacijos pateikimas)	Plakatas, skelbimas, lankstinukas, pastraipa.	Pasakojimas (istorijos) Plakatas, skelbimas, lankstinukas, tinklaraščio įrašas, gyvenimo aprašymas/ CV.	Pasakojamoji esė, su apibūdinimo, aiškinimo, samprotavimo elementais Recenzija/atsiliepimas Plakatas, skelbimas, lankstinukas Tinklaraštis/tinklaraščio įrašas Gyvenimo aprašymas/ CV. Straipsnis Komentaras
	Audiovizualinio teksto produkavimas	Tinklaidės įrašas Nedidelės apimties pateiktys su užrašais, trumpi vaizdo ir garso įrašai.	Videofilmukas Pateiktys su užrašais, vaizdo ir garso įrašai.	Videofilmukas Videoreportažas Įgarsintos pateiktys su užrašais, trumpas tinklaidės įrašas, trumpas videofilmukas, trumpas videoreportažas.	Tinklaidės įrašas Videofilmukas Videoreportažas Įgarsintos pateiktys su užrašais, trumpas tinklaidės įrašas, trumpas videofilmukas, trumpas videoreportažas.

PASIEKIMŲ SRITYS	PASIEKIMAI / GEBĖJIMAI	(5)–6 klasės Kalbos mokėjimo lygis: Prieš-A1/A1	7–8 klasės Kalbos mokėjimo lygis: A1/A2	9–10/ I-II gimnazijos klasės Kalbos mokėjimo lygis: A2/A2+	11–12/III-IV gimnazijos klasės Kalbos mokėjimo lygis: B1/B1+
------------------	------------------------	---	--	--	--

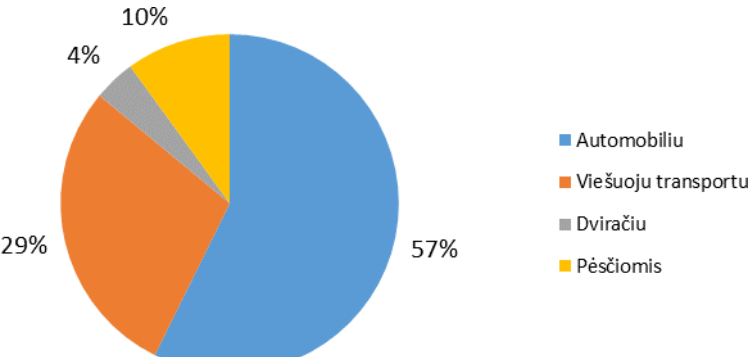
TARPININKAVIMAS/MEDIACIJA	Teksto mediacija <i>Šaltinio/įvesties tekstai*</i>	Pateikiami tekstai: paveikslėlis, nuotrauka, iliustruotas tekstas, plakatas, skelbimas anketa, tvarkaraštis	Instrukcija Iškaba Paveikslėlis, nuotrauka, iliustruotas tekstas, plakatas, skelbimas, anketa, tvarkaraštis.	Skelbimas Nurodymas Instrukcija TV naujienos Radijo naujienos Oro prognozė Reklama Brošiūra Laiškas Pokalbis Interviu	Plakatas Skelbimas Lankstinukas Brošiūra Anotacija Straipsnis Recenzija Viešoji kalba Interviu Grožinis tekstas Grafinis tekstas Tinklaraštis/ tinklaraščio įrašas TV/radijo žinios, TV/radijo reportažas.
	Teksto mediacija. <i>Produkuojami tekstai</i>	Trumpas pasisakymas (pvz., perduodant informaciją iš kitos kalbos iliustruoto šaltinio teksto ir pan.)	Trumpas pasisakymas, trumpa santrauka.	Santrauka Užrašai Ataskaita (žodžiu)	Konspektas Santrauka Ataskaita/raportas Recenzija Pranešimas

*Tekstas yra užsienio arba gimtąja kalba.

2. Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai

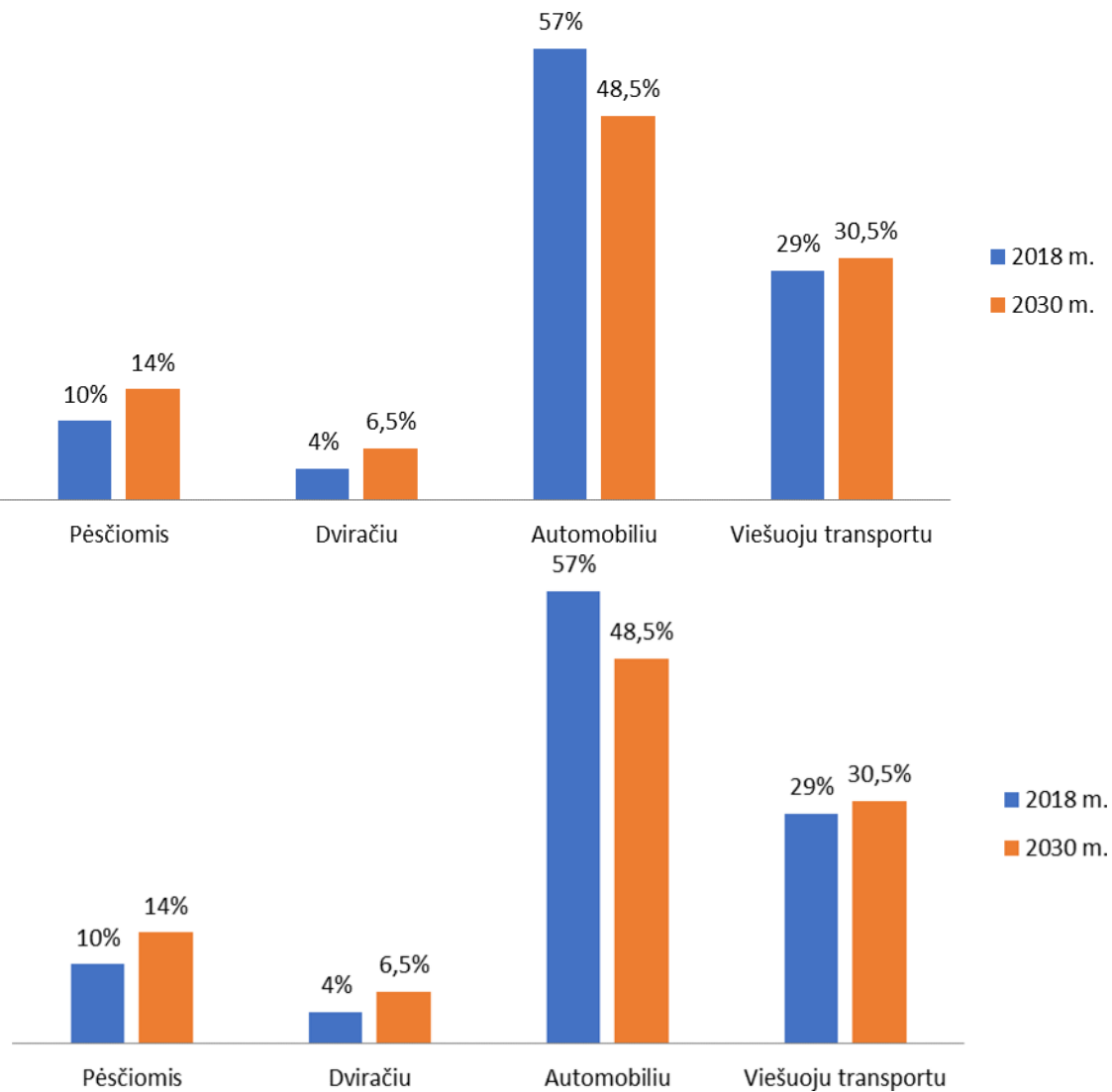
Pažinimo kompetencijos ugdymo veiklų pavyzdžiai

PAŽINIMO kompetencijos ugdymo veiklų pavyzdžiai. IIIG–IVG klasės	
Tikslas	Plėtoti mokinių pažinimo kompetenciją užsienio kalba.
Uždaviniai	<p>Mokiniai mokysis/gebės:</p> <ul style="list-style-type: none"> - taikyti užsienio kalbos kalbinius išteklius, reikalingus atlikti kalbines veiklas siekiant realizuoti įvairias komunikacines intencijas įvairiuose kalbos vartojimo kontekstuose; - kritiškai mąstyti, kelti klausimus, identifikuoti problemas, siūlyti problemų sprendimo būdus, įgyvendinti idėjas; - apibūdinti grafine forma pateiktus duomenis; - paaiškinti sudėtingesnes sąvokas kitais žodžiais ir atpažinti tarpkultūrinius skirtumus; - reflektuoti mokymosi procesą, savo mąstymą; savistabą, savianalizę susieti su mokymosi tikslais; - naudotis žodynais, kalbos žinynais.
Tematika	<p>Pažinimo kompetencijos ugdymo veikloms tinka įvairios temos.</p> <p>Šiai kompetencijai ugdyti svarbiau yra atliekamų veiklų pobūdis, o ne tematika.</p> <p>Šiame pavyzdyje rekomenduojama tema: Aplinkos tvarumas (darnūs miestai), miesto centras be transporto.</p>
Veiklų etapai	<p>Veiklos etapai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mokiniam pateikiamas grafikai (arba mokiniai patys randa grafikus internete), vaizduojantys transporto sektoriaus analizę, transporto priemonių pasiskirstymą mieste. 2. Dirbdami porose mokiniai ir atrinkdami tinkamas frazes apibūdina pasirinktą grafiką. Pristato grafiko analizę partneriui. 3. Diskutuodami grupėse apie miesto transportą identifikuoja problemas, siūlo sprendimo būdus, formuluoja argumentus už ir prieš. Kiekviena grupė savo idėjas pristato kitoms grupės pasirinkta forma (plakatas, skaidrės, video filmukas), padarytus pristatymus, idėjas sprendimo būdus komentuoja žodžiu. 4. Dirbdami individualiai ir taikydami tinkamas strategijas, naudodamiesi žodynais rašo esė „Kaip išspręsti transporto problemas miestuose“ (remiasi grafiko duomenimis, analizuoja statistikos vertes, kritiškai vertina informaciją, atrinka sau ir galimai kitiems įdomią informaciją iš papildomų šaltinių); 5. Vertina draugų ir įsivertina savo pristatymus pagal susitartus kriterijus.
Ugdomi kalbiniai gebėjimai	<p>Recepcija – atpažįsta teksto tipą ir suvokia temą pagal grafinį vaizdą.</p> <p>Produktivumas – planuoja ir redaguoja rašytinį tekstą remdamiesi žanro reikalavimais, atsižvelgdami į kalbos stilių / registrą ir teksto struktūrą. Naudojasi žodynais ir vartosenos žinynais.</p> <p>Interakcija – paaiškina savo požiūrį į problemą, svarsto, ką daryti toliau, palygina ir priešina alternatyvas. Trumpai komentuoja kitų požiūrius.</p> <p>Mediacija – perteikia diagramų duomenų ir kt. vizualią informaciją, nusako bendrą tendenciją ir komentuoja detales žodžiu ar raštu.</p>

<p>Ugdomos kitos kompetencijos</p>	<p>Mokiniai turės galimybę ugdytis įvairias kompetencijas, pvz.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - komunikavimo – supranta ir reiškia mintis užsienio kalba, bendrauja raštu ir žodžiu užsienio kalba, supranta asmenines nuostatas išreiškiančius pranešimus, skiria faktus ir nuomone; - kūrybiškumo – pasirinkta forma (plakatas, skaidrės, video filmukas) kuria ir pristato grafiko analizę; - skaitmeninė – kuria grafiko analizę pristatymą, įgarsina tekstą, pateikia užrašus ekrane; - tarpkultūrinė – mokiniai gali analizuoti kultūrinius požiūrio į aplinkosaugą skirtumus. 										
<p>Patarimai mokytojams</p>	<p>Mokomąją užsienio kalba mokytojas pateikia mokiniams tokias frazes:</p> <p>Grafiko pavadinimas yra...</p> <p>Duomenys ir (arba) informacija gaunami iš ...</p> <p>Juos [duomenis] paskelbė</p> <p>Grafikas paimtas iš tyrimo</p> <p>Diagramoje pateikiama informacija apie ... /informuojama apie ...</p> <p>Statistiniai duomenys rodo, kad...</p> <p>Šioje diagramoje... galima matyti.</p> <p>Schemoje parodyta ...</p> <p>Grafike / diagramoje pavaizduoti pokyčiai / raida / pasiskirstymas ...</p> <p>Grafike / diagramoje parodyta, kas / kada / kur / kiek laiko / kiek</p> <p>Stulpelinė diagrama iliustruoja ...</p> <p>Kaip matyti iš skritulinės diagramos, ...</p> <p>Pateikti duomenys ir (arba) skaičiai rodo, kad...</p> <p>Stebėtinai aukštas/žemas yra...</p> <p>Apibendrinant galima teigti, kad...</p> <p>Skritulinės diagramos pavyzdys: šaltinis Kauno miesto darnaus judumo planas 2019 m.</p> <p>Kelionių pasiskirstymo analizė Kauno mieste</p> <table border="1" data-bbox="386 1522 1136 1877"> <caption>Kelionių pasiskirstymo analizė Kauno mieste</caption> <thead> <tr> <th>Transporto priemonė</th> <th>Procentas</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Automobiliu</td> <td>57%</td> </tr> <tr> <td>Viešuoju transportu</td> <td>29%</td> </tr> <tr> <td>Dviračiu</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Pėsčiomis</td> <td>4%</td> </tr> </tbody> </table>	Transporto priemonė	Procentas	Automobiliu	57%	Viešuoju transportu	29%	Dviračiu	10%	Pėsčiomis	4%
Transporto priemonė	Procentas										
Automobiliu	57%										
Viešuoju transportu	29%										
Dviračiu	10%										
Pėsčiomis	4%										

Šaltinis: Anketinė apklausa 2018 m.

Pav. 30: Kelionių pasiskirstymo prognozė 2030 m. taikant darnaus judumo priemones

Kūrybiškumo kompetencijos ugdymo veiklų pavyzdžiai

KŪRYBIŠKUMO kompetencijos ugdymo veiklų pavyzdžiai. IIIG–IVG klasės	
Tikslas	Plėtoti mokinių kūrybiškumo kompetenciją užsienio kalba.
Uždaviniai	<p>Mokiniai mokysis / gebės:</p> <ul style="list-style-type: none"> - atsižvelgdami į šaltinių patikimumą, autentiškumą, vertingumą rinkti ir kritiškai vertinti istorijai kurti reikalingą informaciją; - kelti idėjas, dalintis patirtimi, kritiškai vertinti kūrybos kontekstą ir aplinkybes; - kurti įtaigų tekstą / istoriją tikslingai renkantis ir taikant įvairias kūrybinės veiklos priemones ir būdus; - originaliai perteikti savo sukurtą istoriją grupės mokiniams ; - analizuoti ir vertinti savo ir kitų grupės narių sukurtas istorijas.
Tematika	<p>Kūrybiškumo kompetencijos ugdymo veikloms tinka įvairios temos.</p> <p>Šiai kompetencijai ugdyti svarbiau yra atliekamų veiklų pobūdis, o ne tematika.</p> <p>Šiame pavyzdyje rekomenduojama tema: Komunikacija ir medijos: šiuolaikinės žiniasklaidos priemonės, medijų raštingumas, socialiniai tinklai, etiškas ir saugus elgesys realioje ir skaitmeninėje erdvėje ir pan.</p>
Veiklos etapai	<p>6. Mokiniai pasiskirsto į grupes, susiranda internete, tyrinėja kritiškai vertindami įvairius straipsnius, ieškodami įvykusių originalių spaudoje aprašytų istorijų, pasakojimų ir generuoja idėjas, išrenka savo kuriamai istorijai temą.</p> <p>7. Mokiniai konspektuoja kritiškai vertindami istorijos kūrimui reikalingą straipsnių informaciją, dalinasi savo žiniomis, kūrybinėmis idėjomis.</p> <p>8. Mokiniai rengia originalių istorijų pristatymą pasitelkdami vaizdines, verbalines ir neverbalines (suvaidina) priemones, jas pristato klasei, atsako į klausimus. Klausytojai, norėdami atskirti tikras istorijas nuo išgalvotų, užduoda klausimus istorijų pasakotojams, prašo patikslinti detales, apibūdinti aplinką ir pan.).</p> <p>9. Mokiniai analizuoja ir vertina savo bendraklasių istorijas balsuodami už jiems labiausiai patikusią istoriją, išrinkdami geriausią „melagių“ komandą.</p>
Ugdomi kalbiniai gebėjimai	<p>Recepcija – rašytinių, sakytinių ir audiovizualinių tekstų supratimas.</p> <p>Mediacija – tekstų konspektavimas, tikslinė informacijos atranka. Žodžiu perteikia įvairių šaltinių informaciją kitiems grupės nariams.</p> <p>Produktivumas – pranešimas / pristatymas. Pasakoja apie tikrus ar įsivaizduojamus įvykius, išdėstydamis veiksmų seką, pateikia kai kurias detales.</p> <p>Interakcija – atsakymas į auditorijos klausimus, diskutavimas.</p>
Ugdomos kitos kompetencijos	<p>Mokiniai turės galimybę ugdytis įvairias kitas kompetencijas, pvz.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Komunikavimo – mokiniai taikydami tinkamas interakcijos strategijas poroje ar grupėje, kurdami pranešimus žodžiu ir raštu, analizuodami ir vertindami tekstus, atskirdami faktus, nuomonę, melagingas naujienas, plėtodami informacinį ir medijų raštingumą ir pan., atsižvelgia į adresatą, komunikacinį tikslą, situaciją. Taiko skirtingas strategijas komunuodami žodžiu individualiai (prieš auditoriją), poroje ar

	<p>grupėje; skaitydami atpažįsta, analizuoja ir vertina įvairias komunikavimo intencijas, supranta asmenines nuostatas išreiškiančius pranešimus, skiria faktus ir nuomonę, kritiškai vertina pranešimus /tekstus.</p> <p>- Pažinimo – mokosi suprasti skaitomus ir klausomus tekstus užsienio kalba, paaiškinti įvairius kalbos reiškinius. Žino ir taiko užsienio kalbos kalbinius išteklius, reikalingus atlikti kalbines veiklas siekiant realizuoti įvairias komunikacines intencijas įvairiuose kalbos vartojimo kontekstuose. Taiko užsienio kalbos dalykui, kalbų mokymuisi būdingas mąstymo formas, pvz., apdoroja, analizuoja, vertina tekstus turinio ir sandaros požiūriu. Kalbėdami ir rašydami taiko turimas žinias ir gebėjimus naujuose kontekstuose. Atlikdami produkavimo ir interakcijos veiklas, kelia klausimus, identifikuoja problemas, siūlo problemų sprendimo būdus, įgyvendina idėjas.</p>
Šaltiniai, ištekliai	Internetiniai ištekliai nurodyta tema.

Kultūrinės kompetencijos ugdymo veiklų pavyzdys

KULTŪRINĖS kompetencijos ugdymo veiklų pavyzdys. IIIG–IVG klasės	
Tikslas	Plėtoti mokinių kultūrinę kompetenciją užsienio kalba.
Uždaviniai	<p>Mokiniai mokysis / gebės:</p> <ul style="list-style-type: none"> - analizuoti vizualaus meno kūrinį – paveikslą, skulptūrą ir pan. - susipažinti su Lietuvos ir kitos šalies/šalių meno/kultūros pasiekimais; - suvokti menininkų vaidmenį bendruomenės gyvenime; - suvokti Lietuvos ir kitų šalių kultūros reiškinius, juos lyginti ir sieti su platesniais kontekstais.
Tematika	<p>Kultūrinės kompetencijos ugdymo veikloms tinka temos, atspindinčios Lietuvos ir kitų šalių kultūrinio gyvenimo aktualijas ir kultūrinį paveldą.</p> <p>Šiai kompetencijai ugdyti svarbiau tematika, o ne atliekamų veiklų pobūdis.</p> <p>Šiame pavyzdyje pateikiamos temos, susijusios su besimokomos kalbos šalies/šalių kultūriniu paveldu - vaizduojamojo meno atstovai ir jų kūriniai.</p>

Veiklos etapai	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mokiniam pateikiama įžymaus dailininko paveikslų nuotraukos ir lydintis informacinis tekstas apie dailininką ir/ar kūrinį; 2. Aktyvuojamos mokinių žinios – ką mokiniai žino apie autorių, epochą; 3. Darbas grupėmis. Mokiniai: <ul style="list-style-type: none"> - analizuoja/apibūdina paveikslą (kas vaizduojama, pirmas, antras planas ir pan.); - skaito informacinį tekstą apie autorių, jo kūrybą; - išrenka iš teksto reikalingą informaciją, rengia minčių žemėlapi; - sudaro klausimus dailininkui, pasirengia imti interviu; - inscenizuoja interviu su dailininku. <p>Kiti galimi variantai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sukuria gido pristatymą muziejuje; - sukuria reklaminę skrajutę / parodos anonsą; - parengia žodinį / video pristatymą.
Ugdomi kalbiniai gebėjimai	<p>Recepcija – skaito informacinį tekstą, randa reikiamą informaciją: peržvelgia ilgesnį tekstą, atrenka informaciją iš skirtingų tekstų, turėdami konkretų tikslą.</p> <p>Produkovimas – parengia pranešimą, jį pristato klasei.</p> <p>Interakcija – atsako į interviu klausimus, ima interviu.</p> <p>Mediacija – vadovauja grupės darbui, bendradarbiauja. Išklauso kitų nuomonių, išsako savo požiūrį. Esant nesutarimams ieško kompromiso, vartoja mandagią kalbą, kuria pozityvią atmosferą. Vadovauja nedidelei (3-4) mokinių grupei atliekant komandinę užduotį. Koordinuoja ir apibendrina grupės darbą. Diskusijos metu leidžia kiekvienam asmeniui pasisakyti, skatina visus reikšti nuomonę.</p>
Ugdomos kitos kompetencijos	<p>Mokiniai turės galimybę ugdytis kitas kompetencijas, pvz.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kūrybiškumo – mokiniai kuria pristatymus, sukuria interviu klausimus; parengia skrajutę; - Komunikavimo – skaito ir analizuoja tekstą, rengia interviu, pristatymus; - Skaitmeninę – kuria pristatymus pasirinkta tema, naudojant įvairias IT programas.
Šaltiniai (rusų kalbos pamokoms)	<p>http://isaak-levitan.ru/skazka.php http://isaak-levitan.ru/bio.php http://isaak-levitan.ru/master.php http://isaak-levitan.ru/letters.php http://isaak-levitan.ru/sher-levitan.php https://5sec.info/kartiny/kartina-levitana-zolotaya-osen/ https://muzei-mira.com/kartini_russkih_hudojnikov/1654-opisanie-kartiny-mart-levitan-1895.html https://muzei-mira.com/kartini_russkih_hudojnikov/1657-kartina-vecherniy-zvon-levitan-1892.html https://muzei-mira.com/kartini_russkih_hudojnikov/1659-opisanie-kartiny-nad-vechnym-pokoem-levitan-1894.html</p>

Priedas
(rusų kalbos
patokoms)

Художник: Исаак Ильич Левитан, уроженец Литвы (родился в Кибартай), 1860 — 1900.

Картина «Над вечным покоем». Находится в Москве, в Государственной Третьяковской галерее.

«Над вечным покоем»

«Вечерний звон»

«Золотая осень»

Задание.

Просмотрите текст. Сформулируйте тему своего высказывания.

Раскройте коротко эту тему, опираясь на дан ный материал (2-4 минуты).

Исаак Левитан

В Российских энциклопедиях указано, что И. Левитан – великий русский художник, певец русского пейзажа. Однако у Литвы не меньше прав называть его своим художником: ведь родился он 18 августа 1861 года в небольшой литовской деревеньке между Кибартай и пограничным городком Вержболово (ныне Вирбалис), недалеко от нынешней границы с Калининградской областью.

Недавно в связи со 150-летием со дня рождения известного во всем мире пейзажиста репортер местной газеты решил выяснить, помнят ли о нем земляки. И что же? Из двух десятков опрошенных на улицах Кибартай горожан никто не мог толком ответить на вопрос, откуда родом художник Исаак Левитан.

Исаак Ильич Левитан воспитывался в образованной, интеллигентной, сравнительно небогатой еврейской семье. Дед его был раввином. Отец Исаака также учился в раввинском училище, но позже отказался от пути религиозного подвижничества. Став учителем иностранных языков, он давал уроки в частных домах, а также работал переводчиком, кассиром и контролером на железнодорожных станциях Кибартай и Вержболово. В семье Левитанов царила атмосфера, благоприятная для духовного развития детей. Отец Исаака сам обучал детей грамоте, а в конце

1860-х годов перевез семью в Москву, чтобы дать детям возможность выйти в люди. Однако вскоре, когда семья уже обосновалась в Москве, умерла мать Исаака, а затем и отец тоже попал в больницу, где и скончался. Четверо детей остались сиротами и существовали, кто как мог.

Двенадцати лет Исаак поступил в Московское художественное училище живописи, ваяния и зодчества, там обучались дети неимущих ремесленников и крестьян. Осиротевшему Исааку в конце недели после учебы часто некуда было деваться, приходилось ночевать на скамейке в городском саду, а зимой, чтобы остаться поспать в теплом классе, приходилось прятаться от сторожа за мольбертами. Однако, несмотря на неустроенность, лишения и невзгоды способный юноша вскоре стал одним из лучших студентов училища.

Одаренного подростка заметил преподаватель, известный пейзажист Алексей Саврасов и стал уделять ему особое внимание. Считают, что именно с А. Саврасова в русской живописи пейзажа появилась лирика и безграничная любовь к своей родной земле. Благодаря учителю в 1885 году на выставке Товарищества передвижников впервые была выставлена картина Левитана «Вечер». Он вдохновенно работал, сумев показать на ученической выставке 1880 года картину «Осенний день. Сокольники» (1879).

Эта проникновенная работа стала свидетельством усвоения Левитаном поэтических традиций и достижений русского и европейского пейзажа и своеобразия собственного лирического дара. Здесь звучат уже особые, левитановские, интонации и достигнута, пожалуй, небывалая для русской живописи мера единства этюдной непосредственности и «картинной» поэтической содержательности пейзажа.

А в 90-х годах Исаак Левитан уже состоял преподавателем в Московской школе живописи и ваяния. Впоследствии о своем учителе А.Саврасове он скажет то, что стало свойственно и его собственному стилю: он умел «отыскать и в самом простом и обыкновенном те интимные, глубоко трогательные, часто печальные черты, которые так сильно чувствуются в нашем родном пейзаже и так неотразимо действуют на душу...»

Тему родного края разрабатывали - каждый по-своему - художники круга А. Саврасова: Ф.Васильев, А.Куинджи, И.Шишкин, позже В.Поленов, - несколько поколений талантливых художников. С именем Левитана принято связывать настроения грусти и меланхолии, осеннего увядания, вечерних сумерек, сереньких, пасмурных деньков. Красноречивые названия его картин: «Осенний день. Сокольники», «Вечер. Золотой плес», «Тихая обитель», «У омута», «Над вечным покоем», «Хмурый день», «Летний вечер», «Стога.

Сумерки» - это характерные для Левитана, с его трудным, трагическим детством и неустроенной жизнью, мотивы.

Нарицательным понятием, по признанию искусствоведов, стала «левитановская осень»: червлёное золото сентябрьской листвы, тоненькие стройные березки на берегу, приволье русских рек, дремлющие в сумерках деревеньки.... В самой природе с непрестанной сменой ее состояний, художник стремится уловить и передать свои глубокие переживания и раздумья. Это и становится содержанием творчества Левитана - отношение человека к природе.

Правда, изображение человека в пейзажах художника крайне редко, но он незримо присутствует. Иногда – через видимые следы его деятельности – деревенские избы, мостки на реке, баржи у берега, запряженная лошадь перед крыльцом... Признают, что с Левитаном в русскую живопись входит пейзаж настроения, природа одухотворенная, отвечающая душевному ладу и настроению человека.

В 1896 году к Левитану пришло настоящее признание. В Цюрихе на Международной выставке с успехом экспонировались его картины. Через два года Российская Академия художеств присвоила Исааку Левитану звание академика. Однако радость от этого запоздалого признания была омрачена: многолетний друг Левитана писатель, профессиональный врач, А.П.Чехов, осмотрел его и поставил серьезный диагноз: «Расширение аорты». В 1900 году художник умер от ревмокардита сердца, не дожив всего несколько дней до своего 40-летия...

В 1901 году в Академии художеств была устроена посмертная выставка его произведений, имевшая огромный успех. Художники видели в ушедшем коллеге основателя новой школы, нового направления в пейзажной живописи...

Вспоминал ли Исаак Ильич Левитан о Литве? Вспоминал, но картины о Литве источники не зафиксировали. В течение своей сравнительно недолгой жизни художник совершил несколько экспедиций на берега Волги, где создал ряд шедевров, воспевающих матушку-Волгу, довелось ему побывать и в Крыму, Швейцарии, Италии, Франции. Но без России он долго оставаться не мог. Из Ниццы он писал: «Воображаю, какая прелесть теперь у нас на Руси – реки разлились, оживает все... Нет лучше страны, чем Россия! Только в России может быть настоящий пейзажист». Символично, что и последнюю свою, увы, незавершенную, картину художник назвал «Озеро Русь»...

В наши дни два десятка лучших картин Левитана хранятся в Московской Третьяковской галерее. В Литве следов И.Левитана почти не осталось. В Художественном музее Вильнюса хранится привезенный из Москвы его небольшой этюд. Он называется «То было раннею весной...», - по первой строчке стихотворения Алексея Толстого, которое положил на музыку композитор П.И.Чайковский.

То было раннею весной,
Трава едва всходила,
Ручьи текли, не парил зной,
И зелень рощ сквозила;
Труба пастушья поутру
Еще не пела звонко
И в завитках еще в бору
Был папоротник тонкий...

«То было раннею весной...»

«Над вечным покоем» - одна из самых мрачных, и, вместе с тем, значительных работ живописца, о которой сам он писал в письме к Павлу Третьякову: «В ней - я весь. Со всей своей психикой, со всем своим содержанием...» Эту картину Левитан писал под звуки Траурного марша из «Героической симфонии» Бетховена, который по просьбе художника во время сеансов играла для него на фортепиано близкий друг Кувшинникова. Именно под такую торжественную и печальную музыку рождалось произведение, которое один из друзей мастера назвал «реквиемом самому себе».

И. Левитан очень любил стихи русских поэтов о природе. Ему и в живописи хотелось достичь такого совершенства чувств, чтобы о нём впоследствии тоже могли сказать: «С природой одною он жизнью дышал».

Сам И. Левитан написал однажды: «Вот идеал пейзажиста - изодрать свою психику до того, чтобы «слышать трав прозябанье». Какое это великое счастье!» И он всегда учился слышать и «трав прозябанье», и «говор древесных листов», и «ручья лепетанье». В природе он любил все: различные ее рельефы, любую погоду, любую пору - утро, день или вечер.

Наверное, каждый человек на земле по-своему любит родину и родную природу, понимает, в той или иной степени, ее «душу», ее «язык», но наиболее глубоко и тонко проникаются этим чувством люди творческие – художники, поэты, композиторы. И именно в изображении родной природы особенно близко сходятся эти виды искусства. И, как отмечал Александр Бенуа, живопись всегда шла за литературой. Но вот обратное – картины Исаака Левитана вдохновили Н. Рубцова на создание прекрасных стихотворений «Левитан» и «Над вечным покоем».

ЛЕВИТАН

(По мотивам картины «Вечерний звон»)

В глаза бревенчатым лачугам
Глядит алеющая мгла,
Над колокольчиковым лугом
Собор звонит в колокола!

Звон заокольный и окольный,
У окон, около колон, -
Я слышу звон и колокольный,
И колокольчиковый звон.

И колокольцем каждым в душу
 До новых радостей и сил
 Твои луга звонят не глуше
 Колоколов твоей Руси...

Пейзажи И. Левитана - очень русские, убедительно русские в силу неизменного ощущения в них человеческого начала. Не человека вообще, а именно русского человека. Художник изображал лишь обжитые пейзажи, никогда не испытывал желания уйти в какие-нибудь дебри, «куда не ступала нога человека». Вот в вечернем сумраке на берегу виднеются лодки, среди осеннего оврага - мельница, сквозь майскую зелень проступают крыши домов, даже березовая роща и та кажется ухоженной человеком. Обжитость природы человеком, как бы это странно ни казалось на первый взгляд, еще больше подчеркивается неизменным отсутствием его на картинах И. Левитана

Pilietiško kompetencijos ugdymo veiklų pavyzdžiai

PILIETIŠKUMO kompetencijos ugdymo veiklų pavyzdžiai. III–IVG klasės	
Tikslas	Plėtoti mokinių pilietiško kompetenciją užsienio kalba.
Uždaviniai	<p>Mokiniai mokysis/gebės</p> <ul style="list-style-type: none"> - kritiškai vertinti skaitomus/klausomus/audiovizualinius tekstus apie Lietuvos istoriją ir dabarties aktualijas ir ugdytis pilietinį tapatumą ir pilietinę galią; - kūrybiškai ir socialiai atsakingai kurti demokratišką visuomenę dirbdami grupėse ir dalyvaudami savanoriškose veiklose bei jas aptardami užsienio kalbos pamokoje; - suvokti Lietuvos valstybingumo tarptautinėje bendrijoje svarbą, aptarti klausimus, susijusius su pilietine visuomene, Lietuvos ir užsienio politinio gyvenimo aktualijomis; - analizuoti ir/ar kurti įtaigų tekstą (politinę kalbą, peticiją, agitaciją); - formuoti vertybines nuostatas (akademiniio sąžiningumo, intelektinės nuosavybės, antikorupcijos ir t.t.).
Tematika	<p>Pilietiško kompetencijos ugdymo veikloms užsienio kalbų pamokose tinka įvairios temos:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tapatybė (asmens savivoka, piliečio teisės ir pareigos); - Socialiniai ir ekonominiai santykiai (santykiai tarp žmonių, teisinis santykių reguliavimas pagal LR ir tarptautinę teisę; pilnametystė, santuoka, tėvystė/motinystė ir kt.); - Globalizacija (iššūkiai gyvenant globaliame pasaulyje: diskriminacija, rasizmas, ksenofobija, homofobija ir pan.); - Valstybės ir tarptautinės institucijos (Lietuvos ir ES institucijos, NATO, JTO, Tarptautinis žmogaus teisių teismas ir kt.); - Pilietiškumas kasdienybėje (korupcija ir antikorupcija, akademinis sąžiningumas, intelektinės nuosavybės teisė ir pan.); - Valstybingumas (Lietuvos ir Europos demokratijos ir parlamentarizmo tradicija).

Veiklų pavyzdžiai	10. Mokiniai ieško informacijos patikimuose informacijos šaltiniuose apie juos dominančią temą (pvz. korupcijos įtaką X šalies rinkimų rezultatams) lietuvių arba užsienio kalbomis, tą informaciją apdoroja ir pristato klasėje.
	11. Mokiniai rengia pranešimus apie pasirinktą tarptautinę organizaciją (pvz., Europos parlamentą, JTO, Tarptautinį Teisingumo teismą (Hagos tribunolą), pristato organizaciją klasėje / grupėje, kritiškai vertina organizacijos veiklą.
	12. Mokiniai rengia pranešimus apie piliečių teises ir pareigas skirtinguose regionuose/ skirtingose šalyse (pvz., visuotinė prievolė atlikti karinę tarnybą, vyrų ir moterų pareigos, teisinės atsakomybės).
	13. Mokiniai vykdo debatus klasėje pasirinktą temą (pvz., globalizacijos įtaka valstybingumui, LGBT teisių reguliavimas, migracijos iššūkiai). Debatuojantys dalyviai užima tam tikras pozicijas, išsako argumentus.
Ugdomi kalbiniai gebėjimai	Recepcija – rašytinių, sakytinių, audiovizualinių tekstų supratimas. Mediacija – tekstų konspektavimas, tikslinės informacijos atranka. Produktivumas – viešosios kalbos sakymas. Interakcija – atsakymas į klausimus, diskutavimas.
Ugdomos kitos kompetencijos	Mokiniai turės galimybę ugdytis įvairias kitas kompetencijas, pvz.: - Komunikavimo – mokiniai analizuoja ir vertina tekstus, atskiria faktus ir nuomonę. Kalbėdami atsižvelgia į adresatą ir komunikacinį tikslą, perteikia emocijas. - Pažinimo – mokiniai pažįsta save ir juos supantį pasaulį, perimdami žmonijos kultūrinę patirtį, apibūdina objektus, reiškinius ir procesus, vertina, argumentuoja, ieško tinkamos informacijos, formuluoja problemas, siūlo jų sprendimo būdus. - Kultūrinė – mokiniai lygina, apibendrinti ir kritiškai vertina kultūros reiškinius: vertybes, idėjas, įsitikinimus, papročius, elgsenas; skiria, kritiškai vertinti ir lygina Lietuvos ir kitų šalių kultūrinius, socialinius, skirtumus, modernios/globalios ir tradicinės kultūros dėmenis. - Skaitmeninė – mokiniai tyrinėja skaitmeninius šaltinius; kuria pateiktis.
Šaltiniai, ištekliai	Internetiniai ištekliai.

Socialinės, emocinės ir sveikos gyvensenos kompetencijos ugdymo veiklų pavyzdžiai

SOCIALINĖS, EMOCINĖS IR SVEIKOS GYVENSENOS kompetencijos ugdymo veiklų pavyzdžiai. IIIG–IVG klasės	
Tikslas	Plėtoti mokinių socialinę, emocinę ir sveikos gyvensenos kompetenciją užsienio kalba.
Uždaviniai	Mokiniai, ruošdamiesi socialinio (forumo) teatro veiklai mokysis / gebės: - atidžiai skaityti arba kurti scenarijų trumpam teatro vaidinimui (role play performance); - reikšti įvairias emocijas užsienio kalba per vaidmenų žaidimą (role play); - raiškiai ir aiškiai išsakyti savo nuomonę bei išreikšti emocijas neverbaliniu būdu; - originaliai perteikti savo kuriamą nuotaiką, nuostatą, taip pat gebėti suvokti kitų emocijas ir jausmus, perteikiamus verbaliniu ir neverbaliniu būdu;

	- analizuoti ir vertinti teatriniu būdu savo ir kitų mokinių sukurtus personažus, istorijas bei jose gvildenamas problemas.
Tematika	Socialinės, emocinės ir sveikos gyvensenos kompetencijos ugdymo veikloms per užsienio kalbos pamokas tinka įvairios temos, pvz., sveikata, žalingų įpročių prevencija, bendravimas su draugais, santykiai žmonėmis ir t.t. Paaugliams aktulios temos/situacijos problemos būtų, pvz., kaip atsisakyti rūkalų (narkotinių medžiagų ir pan.), nesukuriant konflikto su savo bendraamžiu, kaip išsiskirti su draugu / drauge ir kaip reaguoti į esamą sudėtingą emocinę situaciją.
Veiklų etapai	14. Mokiniai kuria dramatinį epizodą (arba pasirenka vieną iš parengtų variantų), kuriame atsispindi emociškai sudėtinga situacija, kurią išspręsti reikia gebėti išsakyti savo jausmus ar emocijas. 15. Mokiniai per 1-2 minutes suvaidina epizodą, naudodami verbalines ir neverbalines strategijas, kūno kalba, žodžiais, posakiais, išreikšdami emocijas ir jausmus. Jų trumpą vaidinimą stebi auditorija (kiti klasės ar grupės mokiniai). 16. Stebėtojai po vaidinimo patys lipa ant scenos ir, vaidindami tą patį epizodą, keičia pirmojo „aktoriaus“ emocijas, jausmus, sakomus žodžius, kūno kalbą – siekdami savo tikslo, t.y. komunikuoti kitokias idėjas. 17. Po vaidinimo mokiniai aptaria, kuris vaidinimas buvo efektingesnis, kuriam aktoriui labiau pavyko pasiekti savo tikslą, koku būdu emocijų raiška žodžiais ir kūno kalba gali pagelbėti ar pakenkti komunikacijai.
Ugdomi kalbiniai gebėjimai	Recepcija – rašytinių ir sakytinių tekstų supratimas. Mediacija – teksto / pranešimo perteikimas užsienio kalba. Produkovimas – sakytinio teksto kūrimas naudojant verbalines ir neverbalines priemones. Interakcija – dialogas / polilogas vaidinant; diskusijos apie emocijų raišką, būdus nekonfliktiškai siekti savo tikslų.
Ugdomos kitos kompetencijos	Mokiniai turės galimybę ugdytis įvairias kitas kompetencijas, pvz. Komunikavimo – mokiniai reiškia mintis verbaliniu ir neverbaliniu būdu, ieško būdų tinkamai reikšti jausmus, taiko komunikavimo strategijas tinkamas konkrečiai situacijai. Pažinimo – mokiniai spręš problemas, ieškos išeičių iš kelblių situacijų. Kūrybiškumo – mokiniai gali patys kurti scenarijus / situacijas. Atlikdami skirtingus vaidmenis, improvizuoja, reaguodami į konkrečią situaciją.
Šaltiniai, ištekliai	Mokinių kurti scenarijai, internetiniai šaltiniai apie socialinio (forumo) teatro vaidinimų idėjas.
Priedas	Scenarijų socialinio (forumo) teatro vaidinimui pavyzdžiai (anglų kalba): 1.

Actors: three teenagers
Setting: outside a school building
Situation: two friends are trying to persuade their peer to take up smoking and (s)he is convinced.
STUDENTS 1 AND 2: YOU are one of the friends who smokes. Your job is to convince your non-smoking friend that smoking is really cool. Tell him all about the benefits of smoking, give examples and argue that nothing bad can happen. Be creative!
STUDENT 3: YOU do not smoke and do not want to. Your friends are trying to convince you that smoking isn't bad. What do you tell them? How do you react? Be creative! However, after a while, you agree with your friends, take a cigarette and start smoking together with them. A spect-actor should try to change that.

2.

Actors: a teenager and his/her two parents
Setting: inside a house / at a dinner table / or on a sofa
Situation: the teenager wants to go out but isn't very good at communicating with his / her parents. The parents refuse to let him / her go out. The angry teen storms out of the room and shouts at his / her parents. A spect-actor should try to change the situation.

STUDENTS 1 AND 2: YOU are one of the parents. You are afraid that your son/daughter will be in trouble if he/she goes out. You tell him/her no. Be creative!
STUDENT 3: YOU are the teenager. You are impolite, shout at people but you still need permission from your parents to go out. You request that they let you go. You convince them to be cool but they still refuse. After a while you run out of the room and shout even louder how you hate everybody. Be creative!

3.

Actors: a customer at a shop and a shop assistant
Setting: inside a shop at a customer service desk
Situation: the customer wants to return an item (a smartphone) because he/she's changed his/her mind about the color. However, it's not easy to do because the item isn't faulty.
STUDENT 1: YOU are the customer. Talk to the shop assistant impolitely, be rude, start shouting at him / her for not changing the item. The shop assistant refuses to help you in any case. Be creative!
STUDENT 2: YOU are the shop assistant. Talk to the customer, but when he/she becomes rude, refuse very politely to help him / her. If he / she keeps shouting, inform him/her that you will call the police. Refuse to help him/her. When a spect-actor talks to you, react accordingly to his/her way of speaking. Be creative!

Komunikavimo kompetencijos ugdymo veiklų pavyzdžiai

KOMUNIKAVIMO kompetencijos ugdymo veiklų pavyzdžiai. IG–IIG klasės	
Tikslas	Plėtoti mokinių komunikavimo kompetenciją užsienio kalba.
Uždaviniai	Mokiniai mokysis / gebės: <ul style="list-style-type: none"> - analizuoti ir interpretuoti pranešimą / tekstą; - kurti pranešimą / tekstą; - perteikti savo sukurtą pranešimą / tekstą tikslinei auditorijai.
Tematika	Komunikavimo kompetencijos ugdymo veikloms tinka įvairios temos. Šiai kompetencijai ugdyti svarbiau yra atliekamų veiklų pobūdis, o ne tematika. Šiame pavyzdyje rekomenduojamos temos, susijusios su įvairiais verbalinio ir neverbalinio komunikavimo aspektais, pvz.: <ul style="list-style-type: none"> - Neverbalinė komunikacija / Kūno kalba, gestai skirtingose kultūrose - Kalbinė komunikacija viešojoje erdvėje ir asmeninėje erdvėje - Kalbinė komunikacija trumposiomis tekstinėmis žinutėmis - Jaunimo žargonas, slengas įvairiose kalbose
Veiklos etapai	18. Mokiniai pasiskirsto į grupes ir pasirenka norimą potemę. Mokiniai susiranda internete ir tyrinėja, kritiškai vertina įvairius šaltinius – rašytinius / sakytinius / audiovizualinius, skiria faktus ir nuomonę. Mokiniai konspektuoja šaltinių informaciją ir rengiasi tolesnėms veikloms.
	19. Mokiniai dirbdami grupėse rengia pristatymą – plakatą / skaidres / video, pritaiko raiškos priemones pagal komunikacinį tikslą.
	20. Mokinių komanda pristato grupės darbo rezultatus kitoms grupėms, atsako į auditorijos klausimus, taiko tinkamas strategijas.
	21. Mokinių grupė gali pateikti savo tyrimo rezultatus raštu klasės tinklaraštyje, sienlaikraštyje ar pan., tekstą redaguoja pritaikydami adresatui.
Ugdomi kalbiniai gebėjimai	Recepcija – rašytinių, sakytinių ir audiovizualinių tekstų supratimas. Mediacija – tekstų konspektavimas, tikslinė informacijos atranka. Jei tyrinėjami tekstai gimtąja kalba – tekstų informacijos perteikimas užsienio kalba. Produktivumas – pranešimas / pristatymas. Interakcija – atsakymas į auditorijos klausimus, diskutavimas.
Ugdomos kitos kompetencijos	Priklausomai nuo pasirinktų temų, mokiniai turės galimybę ugdytis įvairias kitas kompetencijas, pvz.: <ul style="list-style-type: none"> - tarpkultūrinę – mokiniai gali analizuoti kultūrinius neverbalinės komunikacijos (kūno kalbos, gestų) panašumus ir skirtumus; - socialinę – mokiniai gali aptarti komunikavimo ypatumus asmeninėje ir viešojoje erdvėje, suvokti socialinių bendravimo konvencijų svarbą; - skaitmeninę – mokiniai kurs vaizdo pristatymus pasirinkta tema.
Šaltiniai	Tema: Jaunimo kalba http://zodynas.kriu.lt/

Skaitmeninės kompetencijos ugdymo veiklos pavyzdys

SKAITMENINĖS kompetencijos ugdymo veiklos pavyzdys. IIIG–IVG klasės	
Tikslas	Plėtoti mokinių skaitmeninę kompetenciją užsienio kalba.
Uždaviniai	Mokiniai mokysis / gebės: <ul style="list-style-type: none"> - bendrauti ir bendradarbiauti virtualioje erdvėje; - kurti skaitmeninį turinį; - ieškoti ir kritiškai vertinti informaciją virtualioje erdvėje; - saugiai ir etiškai naudotis informacija virtualioje erdvėje; - spręsti problemas pasitelkdamis skaitmenines technologijas ir pan.
Tematika	Skaitmeninės kompetencijos ugdymo veikloms tinka įvairios temos. Čia pateikiamos veiklos tema: Intelektinė nuosavybė.
Veiklos etapai	<p>22. Mokiniai pasiskirsto į grupes ir internete tyrinėja kritiškai vertindami įvairius skirtingų žanrų kūrinius (vaizdo įrašus, nuotraukas, straipsnius, muzikinius kūrinius). Bendraudami išsirenka jiems patikusius kūrinius.</p> <p>23. Bendradarbiaudami virtualioje erdvėje mokiniai generuoja idėjas, išrenka savo pristatymui pasirinktus kūrinius, informaciją apie juos, jų autorius.</p> <p>24. Mokiniai kuria pasirinktų kūrinių pristatymus, įgarsina tekstą, naudodami įvairias skaitmenines priemones ir tekstų rengykles. Pasirenka tinkamas programas, naudoja įvairias jų funkcijas, kuria, pertvarko ir kūrybiškai pritaiko įvairias programavimo priemones ir įrankius.</p> <p>25. Mokiniai grupėse rengia pristatymus kitoms grupėms, atsako į auditorijos klausimus.</p> <p>26. Po pristatymų įvertinamas intelektinės nuosavybės aspektas, kaip pateiktos bibliografinės nuorodos. Aptiriamos bibliografinių nuorodų pateikimo taisyklės, asmens duomenų bei privatumo sauga skaitmeninėje erdvėje.</p> <p>27. Vyksta diskusija apie tai, kokias moralines ir ekonomines autorių teises pažeidžiame nepateikdami nuorodų į intelektinę nuosavybę.</p>
Ugdomi kalbiniai gebėjimai	<p>Recepcija – rašytinių, sakytinių ir audiovizualinių tekstų supratimas.</p> <p>Mediacija – tekstų konspektavimas, tikslinė informacijos atranka. Žodžiu ar raštu perteikia nesudėtingą konkrečią sakytinę įvairių šaltinių informaciją kitiems grupės nariams.</p> <p>Produktavimas – pranešimas / pristatymas.</p> <p>Interakcija – bendravimas ir bendradarbiavimas virtualioje erdvėje, atsakymas į auditorijos klausimus, diskutavimas.</p>
Ugdomos kitos kompetencijos	<p>Mokiniai turės galimybę ugdytis įvairias kitas kompetencijas, pvz.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Komunikavimo – mokiniai taikydami tinkamas interakcijos strategijas atsižvelgia į adresatą, komunikacinį tikslą, situaciją, taiko skirtingas strategijas komunuodami žodžiu individualiai (prieš auditoriją) ar grupėje;

	<ul style="list-style-type: none"> - Pažinimo – analizuodami ir vertindami tekstus, keldami klausimus, identifikuojami problemas ir siūlydami sprendimus, mokydamiesi mokytis, mokiniai įgyja naujų kalbos žinių ir plėtoja kalbinius gebėjimus, taikydami juos naujuose kontekstuose; - Kūrybiškumo – mokiniai ugdomi generuojami idėjas, tyrinėdami, rinkdami ir vertindami tikslinę informaciją, pristatydami savo kūrybos rezultatus, analizuodami ir vertindami savo ir kitų kūrybinio darbo eigą, rezultatus ir pan.
Šaltiniai	Internetiniai ištekliai.

Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai viduriniame ugdyme.

**PIRMOSIOS UŽSIENIO KALBOS
B2+ LYGIO III-IV KLASĖ
ILGALAIKIS PLANAS**

Užsienio kalbos dalyko tikslas – įgalinti mokinius vartoti užsienio kalbą atliekant B2+ lygio įvairias jų amžiaus tarpsniui būdingas veiklas realaus gyvenimo situacijose, įvairiuose kontekstuose, tobulinant programoje išvardintas mokinio kompetencijas; ugdyti mokinius kaip socialiai sąmoningus piliečius, gebančius kūrybiškai ir atsakingai veikti priimant iššūkius, suvokiančius pasaulio įvairovę, istorinę ir kultūrinę patirtį, siekiančius pažinimo ir asmeninio tobulėjimo.

Pagrindinio ugdymo uždaviniai. Siekdami užsienio kalbos dalyko tikslo, mokiniai:

1. suvokia užsienio kalbą kaip sociokultūrinės tikrovės dalį, komunikacijos, mokymo(si), pažinimo ir asmeninio tobulėjimo priemonę;
2. išplėtoja tarpkultūrinį ir pilietinį sąmoningumą, analizuodami savo ir kitas kalbas, kultūras, visuomenes, globalias idėjas ir problemas;
3. ugdomi kalbos komunikacines ir kitas kompetencijas, būtinas sėkmingai komunikuoti skirtinguose asmeninio, viešojo gyvenimo, akademinės ir iš dalies profesinės veiklos kontekstuose;
4. supranta įvairius B2+ kalbos mokėjimo lygio sakytinius, rašytinius ir audiovizualinius tekstus;
5. kuria įvairius B2+ kalbos mokėjimo lygio sakytinius, rašytinius ir audiovizualinius tekstus;
6. bendrauja žodžiu ir raštu, gyvai arba virtualioje erdvėje, vartodami B2+ kalbos mokėjimo lygio leksines, gramatines struktūras;
7. atlikdami kalbines veiklas, taiko supratimo, raiškos, interakcijos ir mediacijos strategijas;
8. remiasi kitų dalykų žiniomis, tikslingai naudojasi žodynais, žinytais ir kitomis moderniomis informacijos paieškos priemonėmis, pasirenka tinkamus šaltinius, vertina jų patikimumą;
9. išsiugdo gebėjimus ir norą mokytis kalbų studijuodami, profesinėje veikloje ir visą gyvenimą.

Ugdomos kompetencijos: komunikavimo, pažinimo, skaitmeninė, kūrybiškumo, kultūrinė, pilietiškumo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos. Jos pateiktos pagal kompetencijos ugdymo intensyvumą pirmosios užsienio kalbos dalyku.

Komunikavimo kompetencija. Vartodami kalbą komunikacinėms intencijoms realizuoti įvairiuose kontekstuose, komunikuodami gyvai ir virtualiai, taikydami tinkamas interakcijos strategijas poroje ar grupėje, kurdami pranešimus žodžiu, raštu ar

audiovizualiai, analizuodami ir vertindami tekstus, atskirdami faktus, nuomonę, melagingas naujienas, plėtodami informacinį ir medijų raštingumą mokiniai ugdomi komunikavimo kompetenciją.

Pažinimo kompetencija. Įgydami naujų kalbos žinių ir plėtodami kalbinius gebėjimus, taikydami juos naujuose kontekstuose, analizuodami ir vertindami tekstus, keldami klausimus, identifikuodami problemas ir siūlydami sprendimus, mokydamiesi mokytis, pasirinkdami strategijas, savarankiškai naudodamiesi žodynais ir kalbos žinytais, reflektuodami mokymosi procesą ir pan. mokiniai ugdomi pažinimo kompetenciją.

Skaitmeninė kompetencija. Bendraudami ir bendradarbiaudami virtualioje erdvėje, suprasdami ir kurdami audiovizualinį turinį, saugiai ir etiškai naudodamiesi informacija virtualioje erdvėje, analizuodami ir vertindami tekstus, atskirdami faktus, nuomonę, melagingas naujienas, plėtodami informacinį ir medijų raštingumą, problemų sprendimui pasitelkdami skaitmenines technologijas ir pan. mokiniai ugdomi skaitmeninę kompetenciją.

Kūrybiškumo kompetencija. Generuodami idėjas, tyrinėdami, rinkdami ir vertindami kūrybiniam projektams reikalingą informaciją, drąsiai išbandydami naujas veiklas, dirbdami individualiai ar grupėje, pristatydami savo kūrybos rezultatus, analizuodami ir vertindami savo ir kitų kūrybinio darbo eigą, rezultatus mokiniai ugdomi kūrybiškumo kompetenciją.

Pagrindinio ugdymo pakopoje mokiniai: išvelgia kūrybines situacijas ir galimybes; savarankiškai kelia klausimus, problemas ir pateikia sprendimo būdus ir juos pagrindžiančius argumentus; dalinasi savo žiniomis, kūrybinėmis idėjomis, patirtimi su kitais mokiniais; generuoja originalias idėjas ar problemų sprendimus, teikia alternatyvas, argumentuoja; pasirenka optimalius

Kultūrinė kompetencija. Aptardami Lietuvos ir pasaulio kultūrinius reiškinius, objektus, tradicijas, mokslą, menus, literatūrą, renginius ir kt., tyrinėdami asmenybių indėlį į kultūrą, vertindami pasaulio daugiakultūriškumą ir daugiakalbiškumą, įgyvendindami savo kūrybinius kultūros pažinimo projektus ir pan. mokiniai ugdomi kultūrinę kompetenciją.

Pilietiškumo kompetencija. Aptardami savo ir kitų teises ir pareigas, vertindami atsakingus ir neatsakingus poelgius, dalyvaudami pilietinėse akcijose, suvokdami demokratijos principus mokykloje ir bendruomenėje, žinodami tarptautinių organizacijų svarbą ginant žmogaus teises, Lietuvos vaidmenį šiose organizacijose, tausodami kultūros ir gamtos išteklius, paveldą ir pan. mokiniai ugdomi pilietinę kompetenciją.

Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija. Analizuodami ir vertindami bendravimo situacijas, žmonių elgesį, dirbdami komandoje, mokyklos ir bendruomenės projektuose, siekdami pagarbos įvairių kultūrinių, socialinių grupių, skirtingo amžiaus, gebėjimų, tautybės, skirtingos mąstysenos asmenims, laikydami atsakingo ir etiško elgesio taisyklių, analizuodami sveikatos svarbą, savo mitybos įpročius, fizinį aktyvumą ir pan. mokiniai ugdomi socialinę, emocinę ir sveikos gyvensenos kompetenciją.

Ugdomos pasiekimų sritys, pasiekimai

1. Supratimas ir (arba) receptija (A)

Sakytinio teksto supratimas (klausymas) (A1).	Supranta instrukcijas, nurodymus, skelbimus; detalias nuorodas; pokalbius, diskusijas; pranešimus, pasisakymus, paskaitas asmeninio, viešojo, akademinio ir iš dalies profesinio gyvenimo kontekste; supranta klausomo audio literatūrinio teksto siužetą, detales, meninės raiškos priemones; suvokia publicistinio, mokslo populiarinio teksto pagrindines mintis ir kai kurias detales (A1.3).
Rašytinio teksto supratimas (skaitymas) (A2).	Supranta detalias rašytines instrukcijas, skelbimus; korespondenciją asmeninio, viešojo, akademinio ir iš dalies profesinio gyvenimo temomis; randa specifinę informaciją tekstuose, skiria faktą ir nuomonę; detaliai supranta aprašomuosius, pasakojamuosius, aiškinamuosius ir argumentuojamuosius tekstus; suvokia grožinio ir publicistinio teksto pagrindines mintis, detales, meninės raiškos priemones, denotacines ir konotacines reikšmes (A2.3).
Audiovizualinio teksto supratimas (A3).	Supranta autentiškų informacinių, pramoginių, dokumentinių vaizdo įrašų pagrindines mintis ir detales; kai kalbama bendrine kalba ir (arba) dialektu; kai vartojami specifiniai terminai, suprantami iš konteksto; supranta meninio ar dokumentinio filmo pagrindines mintis ir detales, veikėjų kalbėsenos ypatumus (slengą, dialektą ir pan.) (A3.3).

Raiška ir (arba) produkavimas (B)

Sakytinio teksto produkavimas (kalbėjimas) (B1).	Detaliai žodžiu apibūdina platų spektrą dalykų; papasakoja tikras ar įsivaizduojamas istorijas bei netikėtus įvykius; išdėsto savo veiklos eigą, pakomentuoja jos etapus ir rezultatus; pateikia faktinę informaciją, paaiškindamas sudėtingesnes procedūras; pateikia iš anksto paruoštą pranešimą aktualia tema; išreiškia nuomonę, spontaniškai išplėtoja mintis, detaliai paaiškina įvairius problemos aspektus ir pateikia argumentus (B1.3).
Rašytinio teksto produkavimas (rašymas) (B2).	Detaliai raštu apibūdina platų spektrą dalykų, aprašo įvairius įvykius; papasakoja istoriją, parengia informacinį pranešimą, gyvenimo aprašymą (CV); parašo filmo, knygos, TV laidos, tinklalapio, tinklaraščio recenziją ir (arba) atsiliepimą; parašo argumentuojamojo ir aiškinamojo tipo esė, tinkamai pasirinkdamas teksto išdėstymo principą (retorinį modelį); parašo pranešimą ir (arba) straipsnį aktualia tema (B2.3).
Audiovizualinio teksto kūrimas (B3).	Sukuria pateiktis ir įgarsina tekstą įvairiomis temomis, naudodamas įvairias skaitmenines priemones ir tekstų rengykles; sukuria filmuką, reportažą ar tinklalaidę aktualia tema, pristatydamas asmeninę ir kitų žmonių patirtį, pateikdamas kritinį komentarą (B3.3).

3. Sąveika ir (arba) interakcija (C)

Sakytinė sąveika (C1).	Dalyvauja pokalbiuose su nepažįstamais pašnekovais; komentuoja kitų asmenų požiūrį; palaiko mandagų santykį, laikosi socialinio pokalbio konvencijų; seka diskusiją, pateikia savo nuomonę ir argumentus, reaguoja į kitų asmenų argumentus, emocijas; tikslinėje diskusijoje siekdamas bendro rezultato aptaria reiškinį priežastis ir pasekmes, problemas ir sprendimus, argumentus už ir prieš; susikalba sprendžiant prekių ir
------------------------	--

	paslaugų įsigijimo klausimus; imdamas interviu spontaniškai išplėtoja klausimus ir reaguoja į atsakymus; duodamas interviu reiškia nuomonę ir emocijas (C1.3).
Rašytinė sąveika (C2).	Asmeniškai susirašinėdamas perteikia detalius patirties aprašymus, nuomonę ir jausmus; rašo konkrečiomis ir abstrakčiomis temomis, laikosi asmeninės korespondencijos konvencijų; oficialiai susirašinėdamas laikosi registro ir dalykinės korespondencijos konvencijų; transakcinėse situacijose tiksliai raštu perteikia informaciją (C2.3).
Sakytinė ir rašytinė sąveika virtualioje erdvėje (C3).	Dalyvauja virtualioje komunikacijoje realiu laiku su daugiau nei vienu pašnekovu; paskelbia ilgesnius įrašus bei reaguoja į kitų asmenų pasisakymus, įrašus; projekcinėje veikloje bendradarbiauja siekdamas numatyto rezultato, konstruktyviai ir mandagiai sprendžia iškilusias problemas; užsisako prekę ar paslaugą internetu (C3.3).

Tarpininkavimas ir (arba) mediacija (D)

Teksto (sakytinio, rašytinio, grafinio, vaizdinio ir kt.) mediacija (D1).	Žodžiu ar raštu perteikia sakytinę ar rašytinę informaciją socialinėmis, akademinėmis ir (ar) profesinėmis temomis; detalai apibūdina ir komentuoja vaizdinės medžiagos informaciją; detalai ir tiksliai užsirašo informaciją ir (arba) konspektuoja pranešimus; pateikia sakytinio, rašytinio, audiovizualinio teksto santrauką; apibendrina faktus ir autorių požiūrius. Palygina, susistemina raštu informaciją ir (arba) požiūrius (D1.3).
Grupės bendradarbiavimo proceso mediacija (D2).	Bendradarbiauja ir skatina kitus; aptaria įvairius argumentus; išsako naujas mintis; prisideda prie bendrai priimamo sprendimo; daugiakultūroje grupėje rodo empatiją, supratimą kitokios kultūros mokinių atžvilgiu; skatina tarpkultūrinį dialogą, priimdamas skirtingas vertybes, požiūrius; jei nesutaria, siekia konsensuso. Vadovauja grupės darbui, moderuoja diskusiją, apibendrinamas išsakytą informaciją skatina aptarti argumentus (D2.3).

Tekstų pobūdis, tipai ir žanrai.

1. Pateikiami supratimui sakytiniai tekstai: instrukcija, techninė informacija, skelbimas, žinios, pranešimas, pokalbis, diskusija ir (arba) debatai, interviu, paskaita, reportažas, viešoji kalba, grožinis audio tekstas

2. Pateikiami supratimui rašytiniai tekstai: skelbimas, reklama, brošiūra ir (arba) lankstinukas, techninė instrukcija, (pusiau) oficialus laiškas, ataskaita ir (arba) raportas, anotacija, straipsnis, pranešimas, recenzija, viešoji kalba, grožinis tekstas, grafinis tekstas, tinklaraštis ir (arba) tinklaraščio įrašas, instagramo tekstas.

3. Pateikiami supratimui audiovizualiniai tekstai: TV žinios, reportažas, TV tinklalaidės interviu, pokalbių ir (arba) debatų laida, vaidybinis, dokumentinis filmas, filmo anonsas, paskaita, TED pranešimas.

4. Produkuojami sakytiniai tekstai: instrukcija, pasisakymas (apibūdinant, papasakojant, paaiškinant, įvertinant), pranešimas (su pateiktimis), ataskaita ir (arba) raportas.

5. Produkuojami rašytiniai tekstai: esė, recenzija ir (arba) atsiliepiamas, referatas, plakatas, skelbimas, lankstinukas, straipsnis, tinklaraštis ir (arba) tinklaraščio įrašas, gyvenimo aprašymas ir (arba) CV.

6. Produkuojami audiovizualiniai tekstai: įgarsintos pateiktys su užrašais, tinklalaidės įrašas, videofilmukas, videoreportažas.

7. Sakytinė sąveika: pokalbis, diskusija, interviu, konsultacija.

8. Rašytinė sąveika: elektroninis asmeninis laiškas, (pusiau) oficialus laiškas, motyvacinis laiškas, anketa.

9. Sakytinė ir rašytinė sąveika virtualioje erdvėje: pokalbis, webinaras, soc. tinklų, tinklaraščių komentaras (realiu laiku), instagramo tekstas, konsultacija internetu.

10. Teksto mediacija. Pateikiami šaltinio ir (arba) įvesties tekstai: skelbimas, lankstinukas, brošiūra, diagrama, ataskaita ir (arba) raportas, anotacija, straipsnis, interviu, viešoji kalba, pranešimas, paskaita, grožinis tekstas, grafinis tekstas, tinklaraštis ir (arba) tinklaraščio įrašas, TED pranešimas, televizijos ir (arba) radijo žinios, reportažas, vaidybinis, dokumentinis filmas.

11. Teksto mediacija. Produkuojami tekstai: konspektas, santrauka, ataskaita ir (arba) raportas, recenzija, pranešimas, diskusija ir (arba) pokalbis.

Kalbos vartojimo sritys, temos, potėmės. Mokomasi vartoti kalbą asmeninio gyvenimo, mokymosi, viešojo gyvenimo ir iš dalies profesiniame kontekste.

- Leksinės temos gali būti integruojamos, priklausomai nuo ugdomų gebėjimų apimties.
- Leksinių temų eiliškumas ir konkrečioms temoms skiriamas valandų skaičius gali varijuoti priklausomai nuo jų išdėstymo mokomosiose priemonėse ir mokinių pasiekimų lygio.

11 klasė		12 klasė	
Temos / Potėmės	Valandų skaičius	Temos / Potėmės	Valandų skaičius
Įvadinė pamoka	1	Įvadinė pamoka	1
Diagnostinis testas/ kartojimas	1	Diagnostinis testas /kartojimas	1
1. Tapatybės: apie save, santykiai su šeima, draugais, bendruomenės nariais, įvairiomis amžiaus grupėmis, asmens savybių ugdymas. Įvaizdžio formavimas, idėjos, asmenybės.	8	1. Tapatybės: apie save, santykiai su šeima, draugais, bendruomenės nariais, įvairiomis amžiaus grupėmis, asmens savybių ugdymas. Vertybės, įsipareigojimai, tikslai, idėjos, autoritetai.	8
Atsiskaitomasis darbas ir jo analizė	2	Atsiskaitomasis darbas ir jo analizė	2

2. Mokymasis visą gyvenimą, išsilavinimas, profesija, darbas. Mokykla, mokytojai, mokymosi dalykai, užsienio kalbos, interesai, ateities planai.	8	2. Mokymasis visą gyvenimą, išsilavinimas, profesija, darbas. Studijos, specializacija, karjera, praktika, mainų programos.	8
Atsiskaitomasis darbas ir jo analizė	2	Atsiskaitomasis darbas ir jo analizė	2
3. Asmeninio ir viešojo gyvenimo patirtys. Laisvalaikis, hobiai, kelionės, pirkiniai ir paslaugos, butis, namų ruoša ir pan.	8	3. Asmeninio ir viešojo gyvenimo patirtys. Savanorystė, darbo patirtis, asmeninis biudžetas.	8
Atsiskaitomasis darbas ir jo analizė	2	Atsiskaitomasis darbas ir jo analizė	2
4. Sveika gyvensena ir gyvenimo įgūdžiai. Rūpinimasis savo ir kitų sveikata, mityba ir mankšta ir (arba) sportas, mokymosi ir poilsio balansas.	8	4. Sveika gyvensena ir gyvenimo įgūdžiai. Streso įveikimas, asmens ir aplinkos higiena, žalingų įpročių prevencija.	8
Atsiskaitomasis darbas ir jo analizė	2	Atsiskaitomasis darbas ir jo analizė	2
5. Komunikacija ir medijos. Šiuolaikinės žiniasklaidos priemonės, medijų raštingumas, socialiniai tinklai, etiškas ir saugus elgesys realioje ir skaitmeninėje erdvėje.	8	5. Komunikacija ir medijos. Medijų raštingumas, verbalinė ir neverbalinė komunikacija, socialinės konvencijos, dezinformacija, neapykantos kalba, kibernetinis saugumas.	8
I pusmečio mokymosi rezultatų ir pažangos įsivertinimas/įvertinimas. Mokymosi tikslų nustatymas. Refleksija	1	I pusmečio mokymosi rezultatų ir pažangos įsivertinimas/įvertinimas. Mokymosi tikslų nustatymas. Refleksija	1
6. Mokslas, technologijos ir inovacijos. Mokslo pažanga, išradimai, naujos technologijos, jų vaidmuo kasdieniame gyvenime.	9	6. Mokslas, technologijos ir inovacijos. Mokslo pažanga, išradimai, naujos technologijos, jų vaidmuo pramonėje, medicinoje, Lietuvos mokslo pasiekimai.	9
Atsiskaitomasis darbas ir jo analizė	2	Atsiskaitomasis darbas ir jo analizė	2

7. Aplinkos tvarumas. Gyvenamoji aplinka, aplinkosauga, klimato kaitos prevencija, atsakingas vartojimas, atliekų rūšiavimas.	9	7. Aplinkos tvarumas. Biologinės įvairovės apsauga, žiedinė ekonomika, tvarūs miestai ir gyvenvietės.	9
Atsiskaitomasis darbas ir jo analizė	2	Atsiskaitomasis darbas ir jo analizė	2
8. Kultūros tradicijos ir dabartis. Lietuvos etninių grupių kultūrų tradicijos, gimtoji kalba, daugiakalbystė, Europos ir pasaulio kultūrų įvairovė, grožinė literatūra, menai.	9	8. Kultūros tradicijos ir dabartis. Materialus ir nematerialus kultūros paveldas, istorinė-kultūrinė savimonė, istorijos ir kultūros asmenybės.	9
Atsiskaitomasis darbas ir jo analizė	2	Atsiskaitomasis darbas ir jo analizė	2
9. Socialinės, ekonominės ir politinės aktualijos Lietuvoje, Europoje ir pasaulyje. Šiuolaikinių visuomenių socialinė, ekonominė plėtra ir iššūkiai (migracija ir pan.), Lietuvos dalyvavimas tarptautinėse organizacijose.	9	9. Socialinės, ekonominės ir politinės aktualijos Lietuvoje, Europoje ir pasaulyje. Šiuolaikinių visuomenių socialinė, ekonominė plėtra ir iššūkiai (migracija, karo pasekmės ir pan.), Lietuvos įsitraukimas į Europos Sąjungos institucijų veiklas, taikos siekis, konfliktų sprendimai, solidarumas.	9
Atsiskaitomasis darbas ir jo analizė	2	Atsiskaitomasis darbas ir jo analizė	2
10. Žmogaus teisės, pareigos ir lygios galimybės. Demokratija, lygios galimybės, rasės, tautybės, lyties, amžiaus, negalios, skirtingų įsitikinimų, religijos, gyvenimo būdo požiūriu.	9	10. Žmogaus teisės, pareigos ir lygios galimybės. Pilietinės visuomenės bruožai.	9
II pusmečio (11 klasės) mokymosi rezultatų ir pažangos įsivertinimas/įvertinimas. Refleksija	1	II pusmečio (12 klasės) mokymosi rezultatų ir pažangos įsivertinimas/įvertinimas. Refleksija	1
Valandų skaičius metams	105 val.		105 val.

Gramatinė medžiaga

Tema	Siejamos temos	Pastabos
Adjectives. Collocations (big event, great palace).		
Adverbs. Adverbial phrases of time, place and frequency and their positions in the sentence. Adverbial phrases of degree, extent, probability. Comparative and superlative form of adverbs.		
Articles. With countable and uncountable nouns.		
Conditionals. Zero and first conditional. Second and third conditional.		
Determiners. Broad range (all, most, both, enough).		
Discourse markers. Linkers expressing cause and effect, comparison and contrast etc. (however, on the one hand, therefore). Markers to structure informal spoken discourse (well, anyway).		
Modals. Possibility: might, may, will. Obligation, necessity: must/have to, ought to, need to. Modals past: should have, might have etc. Must/can't (deduction: You must be tired.).		
Nouns. Countable and uncountable nouns.		
Numbers. Cardinal. Ordinal. Fractions. Decimals.		
Passive. Simple passive.		
Verbs + for (wait for). Verbs + from (suffer from). Verbs + in (believe in). Verbs + of		

(approve of). Verbs + on (depend on). Verbs + to (listen to). Verbs + with (agree with).		
Double Genitive.		
Pronouns. Reflexive (myself, yourself, yourselves). Relative (who, whose). Demonstrative (this/that, these / those). Indefinite (any, anything, both, nobody, other). Interrogative (who, whom, whose).		
Phrasal Verbs. Extended phrasal verbs (switch the light on).		
Questions. General questions. Special questions. Tag questions. Indirect questions.		
Reported speech (range of tense forms: simple, continuous, perfect).		
Verb. Verb patterns (V + to, V + -ing).		
Present tense. Present Simple. Present Continuous. Present Perfect.		
Perfect vs Past Simple. Present Perfect Continuous.		
Past tense. Past Simple. Past Continuous. Used to / didn't use. Would expressing habit. Past Perfect.		
Future tense. Future simple. Future continuous.		
Passives. Simple passive.		
Word form building. Broad range of suffixes and prefixes forming nouns, adjectives, adverbs.		

3. Skaitmeninės mokymosi priemonės, skirtos įgyvendinti bendrąsias programas

Eil. Nr.	Pavadinimas ir nuoroda	Anotacija
1.	LearnEnglish Kids. Anglų kalba https://learnenglishkids.britishcouncil.org/	LearnEnglish Kids – nemokama Britų Tarybos svetainė vaikams, besimokantiems anglų kalbos, ir jų mokytojams. Vaikams pateikiama dainelės, pasakojimai, eilėraščiai, video, tekstai skaitymui, rašymo pratimai, gramatikos žaidimai, žodžių žaidimai. Jų pagrindu vaikai atlieka interaktyvias užduotis. Mokytojams pateikiami patarimai, darbalapiai, kortelės. Yra patarimų tėvams, kaip padėti savo vaikui mokytis anglų kalbos.
2.	LearnEnglish Teens. Anglų kalba https://learnenglishteens.britishcouncil.org	LearnEnglish Teens – nemokama Britų Tarybos svetainė paaugliams, besimokantiems anglų kalbos, ir jų mokytojams. Čia pateikiama užduočių įvairiems gebėjimams plėtoti, gramatikai ir žodynui gilinti. Gausu vaizdo medžiagos, iliustruojančios realų kalbos vartojimą. Mokiniai turi galimybę rašyti įrašus, bendrauti su paaugliais iš įvairių šalių. Mokytojams pateikiami pamokų planai, kopijuojami darbalapiai.
3.	Deutsche Welle. Vokiečių kalba https://learngerman.dw.com/en/overview/	Deutsche Welle – Vokietijos visuomeninio radijo ir televizijos laidų transliuotojo – tinklapis Deutsch lernen siūlo galimybę nemokamai mokytis vokiečių kalbos pasirenkant tinkamą lygį ir mėgstamą video serialą, pvz., Nicos Weg, Jojo sucht Glück ir kt. Kiekvieną seriją sudaro klausymo, skaitymo, rašymo ir kalbėjimo užduotys įvairiomis aktualiomis temomis.
4.	Easy German. Vokiečių kalba https://www.easygerman.org/	Easy German – Easy languages projekto dalis, skirta užsienio kalbų kompetencijų tobulinimui. Easy German yra video filmų svetainė įvairiomis temoms, skirta klausytis interviu įvairiomis temomis šnekamąja kalba. Kiekvienas filmukas integruoja ne tik žodyną tam tikra tema, bet ir gramatikos temas ir struktūras.

5.	Deutsch.info svetainė. Vokiečių kalba https://deutsch.info/lt/	Deutsch.info – interneto svetainė, skirta vokiečių kalbos mokymuisi. Svetainė sukurta Erasmus+ projekto lėšomis. Lietuvoje už šį projektą atsakingas Klaipėdos Hermano Zudermanno gimnazija. Svetainė pateikia gausybę nemokamos audio medžiagos, gramatikos ir leksikos pratimų, skirtų mokytos vokiečių kalbos.
6.	Schubert-Verlag. Vokiečių kalba https://www.schubert-verlag.de/aufgaben/uebungen_a1/a1_uebungen_index.htm/	Schubert leidyklos virtualių pratimų platforma skirta papildyti leidyklos vadovėlius virtualiais pratimais, kurie lengvai pritaikomi tobulinant leksikos ir gramatikos gebėjimus įvairiomis temomis ir lygmenimis.
7.	Lingo macht MINT. Vokiečių kalba https://www.lingonetz.de/mint	Lingo macht MINT – Vokietijos leidybos ir švietimo agentūros EDUVERSUM produktas, kuriamas bendradarbiaujant su Goethe institutu ir Vokietijos užsienio reikalų ministerija, siūlo teminius žurnalus, integruojančius vokiečių kalbą su kitais dalykais.
8.	CAVILAM svetainė. Prancūzų kalba https://www.leplaisirdapprendre.com/	Aukštojo mokslo įstaigos „CAVILAM“ („Centre d’Approches Vivantes des Langues et des Médias“) internetiniame puslapyje talpinama įvairaus turinio ir formato medžiaga skirta mokytojams, mokinių rašymo, kalbėjimo ir skaitymo gebėjimų ugdymui.
9.	TV5MONDE svetainė. Prancūzų kalba https://apprendre.tv5monde.com/fr/	Prancūziškai kalbančių šalių garso ir vaizdo viešoji paslauga „TV5MONDE“ skatina prancūzų kalbos vartojimą, teikdama patikimą ir patikrintą informaciją visame pasaulyje. Prancūzijos, Šveicarijos, Kanados, Kvebeko ir Valonijos-Briuselio federacijos finansuojama TV5MONDE bendradarbiauja su televizijos transliuotojais. Skaitmeninis nemokamas kanalo turinys yra prieinamas visoms auditorijoms, jame taip pat pateikiama mokytojui bei savarankiškam mokymuisi skirta medžiaga, audio ir video pamokos, filmai, TV laidos ir pan..

10.	Vincent Durrenberger svetainė. Prancūzų kalba https://www.podcastfrancaisfacile.com/	Internetinio puslapio autoriaus Vincent Durrenberger svetainėje talpinami tūkstančiai garso ir vaizdo šaltinių įvairiomis temomis, šimtai dialogų, tekstų ir pratimų mp3 formatu su galimybe juos atsisiųsti nemokamai. Internetinis puslapis skirtas lavinti klausymą, tarimą, gramatiką, žodyną ir kt.
11.	iSLCollective.com. Prancūzų kalba https://fr.islcollective.com/	„iSLCollective.com“ – kalbų mokytojų iš viso pasaulio bendruomenės internetinis puslapis, kuriame mokytojai nemokamai dalinasi savo ivairaus turinio, tematikos ir užduočių tipų medžiaga. Kalbų mokytojai gali nemokamai atsisiųsti įvairaus formato FLE mokymo medžiagą (doc, docx, ppt, pptx).
12.	TV5MONDEPLUS. Prancūzų kalba https://www.tv5mondeplus.com/	TVMONDEPLUS – oficialus prancūziškai kalbančių šalių garso ir vaizdo transliuotojo internetinis puslapis, kuriame pateikiama mokytojui bei savarankiškam mokymuisi skirta medžiaga, pamokos – audio ir video, klausymo, kalbėjimo, skaitymo ir rašymo gebėjimų ugdymui, nemokamų filmų ir TV laidų.

4. Literatūros ir šaltinių sąrašas

Veikalas/šaltinis	Anotacija
1. Bendrieji Europos kalbų mokymosi, mokymo ir vertinimo metmenys. Vilnius, 2008. Atnaujinta versija (Companion Volume) anglų kalba, 2020. https://www.coe.int/en/web/education/-/common-european-framework-of-reference-for-languages-learning-teaching-assessment-companion-volume	Bendrieji Europos kalbų mokymosi, mokymo ir vertinimo metmenys. Vilnius, 2008. Atnaujinta versija (Companion Volume) anglų kalba, 2020. https://www.coe.int/en/web/education/-/common-european-framework-of-reference-for-languages-learning-teaching-assessment-companion-volume Bendrieji Europos kalbų mokymosi, mokymo ir vertinimo metmenys BEKM – leidinys skirtas įvairių sričių specialistams, susijusiems su kalbų mokymu, mokomųjų priemonių rašymu, testavimu, užsienio kalbų mokytojų rengimu ir jų kvalifikacijos gerinimu. Atnaujintoje leidinio versijoje (2020) išsamiau aptariama, kaip aprašyti, planuoti ir organizuoti užsienio kalbų mokymąsi, mokymą ir vertinimą, taip pat yra išplėsti kalbos mokėjimo tarpinių lygių aprašai,

	<p>papildytos aiškinamosios aptartys, patikslintos kalbos vartojimo komunikacinės sritys. Atnaujinti BEKM yra laikomi tarptautiniu standartu, rengiant įvairias kalbų mokymosi programas.</p>
<p>2. Būdvytytė-Gudienė A. ir kt. Praktinės CLIL taikymo galimybės. Šiaulių universiteto leidykla, 2010.</p>	<p>CLIL vadovo tikslas – pristatyti teorinę CLIL koncepciją ir praktines šios mokymosi formos galimybes. Aptariama CLIL samprata, tikslai, mokymo (-si) formos, reikalavimai pedagoginiam personalui, mokomajai medžiagai, studentų žinių vertinimui. Praktinėje dalyje pateikiami pagrindiniai integruotos dalyko ir kalbos mokymo (-si) paskaitoms labiausiai tinkantys kalbinių kompetencijų ugdymo metodai, užduočių pavyzdžiai, pratimų tipai, pristatomi dalykų paskaitų anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis fragmentai.</p>
<p>3. Europos kalbų aplankas Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklų 5–8 klasių mokiniams. TEV, 2008.</p>	<p>Europos kalbų aplankas 9–12 klasės mokiniams — dokumentas, padedantis mokyti užsienio kalbų, užrašyti kultūrinę patirtį, vertinti ir įsivertinti mokymosi pasiekimus pagal bendrą Europoje vertinimo sistemą. Kalbų pase nurodomas kalbų mokėjimo lygis pravers stojant į užsienio šalių aukštąsias mokyklas arba norint įsidarbinti.</p>
<p>4. Formuojamasis vertinimas – individualiai pažangai skatinti. ŠMM, 2018.</p>	<p>Leidinyje atsakoma į klausimus: kodėl tobulinama mokinių pasiekimų vertinimo sistema, kokia vertinimo paskirtis? Kas yra pasiekimai ir pažanga? Kaip formuojamasis vertinimas padeda siekti individualios pažangos? Kokiomis strategijomis įgyvendinamas formuojamasis vertinimas? Kaip susitarimai mokykloje gali padėti siekti individualios pažangos? Kaip formuojamasis vertinimas dera su apibendrinamuoju vertinimu? Tikimasi, kad jis padės sistemškai stiprinti individualios mokinio pažangos vertinimą, tobulinti formuojamojo vertinimo taikymą pamokoje siekiant mokinių savivaldžio ir suasmeninto (personalizuoto) ugdymosi, atrasti prasmingų idėjų ir sprendimų, kaip tobulinti mokinių pasiekimų vertinimą ir ugdyti visos mokyklos kultūrą.</p>

<p>5. Helmke A. Pamokos kokybė ir mokytojo profesionalumas: diagnostika, vertinimas, tobulinimas. Standartų spaustuvė, 2012.</p>	<p>Knygos autorius vokiečių Andreas Helmke – pripažintas pamokų tyrimų ekspertu. Knyga „Pamokos kokybė ir mokytojo profesionalumas: diagnostika, vertinimas, tobulinimas“ yra skirta mokytojams, mokyklų vadovams, kokybės agentūroms, taip pat studijuojantiems pedagogiką ir pedagoginę psichologiją. Knyga pradedama teorinių mokymo ir mokymosi tyrimų koncepcijų apžvalga, toliau pateikiami mokytojo profesionalumo požymiai ir pamokos kokybės charakteristikos, pamokos diagnostikos ir vertinimo metodai bei instrumentai. Gilinantis į šiuolaikinės pamokos svarbą, baigiamajame knygos skyriuje apibūdinama pamokos videografijos reikšmė, pateikiamas išsamus vaizdo medžiagos šaltinių sąrašas. Veiksmingai naudotis knyga padės gausios refleksijos užduotys, interneto nuorodos ir literatūros sąrašas. Ši knyga skirta esminei mokyklos veiklai – pamokai – tobulinti.</p>
<p>6. Integruotas vokiečių kalbos ir dalyko mokymasis Lietuvoje. Goethe institutas Lietuvoje, 2019 https://www.goethe.de/resources/files/pdf191/clilig-integruotas-vokieciu-kalbos-ir-dalyko-mokymasis-lietuvoje-e-leidiny3.pdf</p>	<p>Šiame leidinyje pristatoma projekto mokyklų sukurtos ir vykdomos programos, pamokų planai, projektinių veiklų ir veiklų bendruomenei pavyzdžiai. Visi dokumentai yra autoriniai darbai. Leidinio tikslas — supažindinti švietimo bendruomenę su projektu, atkreipiant ypatingą dėmesį į IDUKM formą, kai integruotas dalyko ir vokiečių kalbos pamokas veda dvi mokytojos /du mokytojai ir pamoka vyksta mokyklos ir vokiečių kalba.</p>
<p>7. Integruotos dalyko ir užsienio kalbos pamokos (EMILE, CLIL) Lietuvos mokyklose 2019. Švietimo problemos analizė. ŠMSM, 2019.</p>	<p>Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos leidinyje pristatoma mokyklų veiklos kokybės 2010–2018 m. išorinio vertinimo duomenų analizė bei apibendrinti bendrojo ugdymo mokyklų 2017–2018 m. m. įsivertinimo ir pažangos anketų duomenys. Straipsnis skirtas IDUKM kaip mokymosi formos privalumams Lietuvos ugdymosi įstaigose aptarti.</p>
<p>8. Mokinių mokymosi gerinimas. Į pagalbą mokytojui. Metodinė priemonė. UPC, 2016.</p>	<p>Leidinyje pateikiamos ugdymo turinio aktualijos, aptariami brandos egzaminų rezultatai, bendrųjų programų atnaujinimo gairės, galimi sprendimai, kaip pagerinti mokinių mokymąsi, teikiant pagalbą mokytojams. Metodinę priemonę „Mokinių</p>

	<p>mokymosi gerinimas: į pagalbą mokytojui“ sudaro šios dalys pagal dalykų grupes / temines sritis: Socialinis ir dorinis ugdymas. Rengimo šeimai ir lytiškumo ugdymas. Etnokultūrinis ugdymas; Kalbinis ugdymas; Matematika ir informacinės technologijos; Gamtos mokslai; Technologinis ugdymas ir meninis ugdymas; Ikimokyklinis, priešmokyklinis ir pradinis ugdymas; Lietuvių kalba ir tautinių mažumų gimtoji kalba; Kūno kultūra; Pagalba mokytojui ir mokyklai.</p>
9. Petty G. Įrodymais pagrįstas mokymas. Tyto alba, 2008.	<p>Knygoje pristatoma daugiau nei 50 geriausių mokymo metodų, kurie gerina mokinių pasiekimus, kūrybiškumą, mąstymo gebėjimus, motyvaciją mokytis ir savarankiškai veikti pamokose.</p>
10. Petty G. Šiuolaikinis mokymas. Tyto alba, 2007.	<p>Ši praktinė knyga, parašyta gyvai ir šmaikščiai, skirta pedagogams – mokytojams, dėstytojams, įvairių kursų lektoriams, trumpai tariant – visiems, kuriems rūpi, kaip padėti išmokti. Jos tikslas – paprastai ir aiškiai atsakyti į klausimą, kaip mokyti: kaip planuoti pamokas ir motyvuoti mokinius, kaip sukurti drausmingą, bet smagią aplinką savo mokiniams. Pateikiama mąstymą skatinančių testų ir praktinių pratimų, išsami mokymo metodų apžvalga ir jų taikymo pavyzdžiai.</p>
11. Ramonienė M. ir kt. Lingvodidaktikos terminų žodynas. Vilniaus universiteto leidykla, 2012.	<p>Tai aiškinamasis terminų žodynas, kuriame pateikiama diduma šiuolaikinės lingvodidaktikos terminų, apimančių sudėtingą kalbų mokymosi ir mokymo kompleksą ir jo sąsajas su kitais dalykais. Surinkti jau vartojami terminai ir sukurti trūkstanti anglų, prancūzų, rusų ir vokiečių literatūroje vartojamų terminų lietuviški atitikmenys, sudaryta jų bendra sistema ir pateiktos visų terminų apibrėžtys.</p>
12. Beach R. et al. (2021). <i>Teaching Literature to Adolescents. 4th Edition.</i> Routledge.	<p>Anglų kalbos mokytojams skirtoje knygoje pristatomi naujausi literatūros mokymo metodai, skirti darbui su progimnazijos ir gimnazijos mokiniais. Ketvirtajame knygos leidime dėmesys skiriamas literatūros kūrinių analizei pagal naujausias literatūrologijos tendencijas, skaitant ne tik kanoninę, bet ir šiuolaikinę įvairių kraštų literatūrą. Atskirai kalbama apie epikos, lyrikos, dramos bei</p>

	<p>negrožinio teksto kūrinių analizę, integruojant skaitmeninio raštingumo aspektus ir darbą nuotoliniu būdu. Siekiama, kad mokytojai būtų susipažinę su literatūros teorijos pagrindais ir galėtų įvairiais aspektais padėti mokiniams nagrinėti tekstus.</p>
<p>12. Chambers, E., Gregory M. (2006). <i>Teaching and Learning English Literature</i>. Sage Publications.</p>	<p>Knygoje, kuri skirta mokytojams dirbantiems vyresnėse klasėse, pateikiama teorinės ir praktinės informacijos apie literatūros dėstymą kaip atskirą discipliną, kaip ją suvokti ir pradėti taikyti literatūros mokymo metodus darbe su mokiniais. Pateikiami detalūs paaškinimai, kaip kurti literatūros mokymo kursą, kelti į mokinių poreikius orientuotus dalyko tikslus ir uždavinius bei planuoti pažangos vertinimą, susiduriant su XXI a. iššūkiais, tokiais kaip e-mokymasis bei technologijų panaudojimas.</p>
<p>13. Collie J., Slater S. (2004). <i>Literature in the Language Classroom: A Resource Book of Ideas and Activities</i>. Cambridge University Press.</p>	<p>Praktinis vadovas, skirtas anglų kalbos mokytojams, norintiems integruoti literatūros mokymo aspektus mokant anglų kalbos. Knygoje pateikiami atsakymai į dažnai mokytojams kylančius klausimus: kodėl reikia mokyti literatūros? Ko mokyti per literatūros pamokas? Kaip mokyti? Taip pat publikacijoje pateikiama daug metodų ir veiklų pavyzdžių, skirtų skirtingoms mokinių amžiaus grupėms ir gebėjimų lygiams dirbant su tekstais ar jų ištraukomis.</p>
<p>13. Lazar G. (1993, online: 2010). <i>Literature and Language Teaching: A Guide for Teachers and Trainers</i>. Cambridge University Press.</p>	<p>Praktinė knyga skirta mokytojams, siekiantiems integruoti literatūros kūrinių panaudojimą anglų kalbos pamokų metu. Knygoje pateikiamos užduotys ir veiklos, skirtos darbui su paaugliais ir suaugusiais, besimokančiais anglų kalbą skirtingais lygiais. Knygoje detalios aprašomos veiklų pavyzdžiais ir pamokų planai, skirti dirbant su romanais, apsakymais, eilėraščiais bei dramos kūriniais ar jų ištraukomis. Taip pat mokytojams pateikiama daug idėjų, kaip sėkmingai atrinkti tekstus bei savarankiškai kurti užduotis.</p>

5. Mokinių pasiekimų vertinimas

Integruotos užduotys. Anglų kalba

UŽDUOTIS:

Select at least three texts (for example, scholarly articles, scientific reports, online encyclopedias, etc.) related to the chosen topic of your interest. Read them and write a summary of each paying your attention to the main ideas, important facts and critical views of the authors. Prepare a 15 min talk to present the information to your classmates and be ready to answer your classmates' questions if any.

ATLIKTIS:

The topic chosen by the student: *Early Christians in Rome.*

Tekstas Nr. 1: a research paper published in a journal of archeology

Reference: De Mola, Paul Joseph. 2019. Church and State in Late Roman Antiquity. *Popular Archeology*. Available at <https://popular-archaeology.com/article/church-and-state-in-late-roman-antiquity/>, accessed on 2020-11-18.

Summary 1

The article written by Paul Joseph De Mola and published in an online magazine 'Popular Archeology' discusses the period of AD 363-430 in ancient Rome. The author describes how relationship between early Christians and the State developed. It is about the roles of bishops, monks and nuns and their influence on the political structures of the country. The author uses old historical sources as well as books and research papers published by other scientists to show how the Church became an important institution in the ruling of the country. The author supports his views by giving many interesting historical facts which were discovered through archeologic excavations and analysis of old scripts. This article contains many interesting facts about the place of the Church in Western Empire. It could be useful to anyone interested in the history of Italy and other modern European states. (143 words)

Tekstas Nr. 2: a popular historical article published on the BBC news portal

Reference: Lunn-Rockliffe, Sophie. 2020. Christianity and the Roman Empire. BBC History, available at http://www.bbc.co.uk/history/ancient/romans/christianityromanempire_article_01.shtml, accessed on 2020-12-01

Summary 2

Today Christianity is one the biggest religions in the world. Its early history, however, was characterised by danger and persecution. Roman emporors, who were pagans, did not like the new religion. Emperor Nero was often named as one of the first persecutors of early Christians. Pressure against Christians continued throughout the first centuries of AD. Rulers of the Roman Empire attempted to ensure that their own power and status is not threatened. Therefore, they fought against the increasing spread of the new religion. It was only after Emperor Constantine converted to Christianity in 312 AD that the new religion, which had been only popular among slaves and soldiers, gained some recognition and acceptance from the rulers. Yet the tension between pagan and Christian worlds continued for another centure after Constatine's conversion. (131 words)

Tekstas Nr. 3: Relations between Christianity and the Roman government and the Hellenistic culture, an article from an online encyclopedia

Reference: *Encyclopedia Britannica*, available at:

<https://www.britannica.com/topic/Christianity/Relations-between-Christianity-and-the-Roman-government-and-the-Hellenistic-culture>, accessed 2020-12-01

Summary 3

The article in the Encyclopedia Britannica describes how complicated the relationship between the state of Rome and Christian were. The Christians were not recognised as a religious group. At the beginning of their history, they had to face opposition both from ordinary people who worshipped pagan gods and from Roman emperors. Christians refused to serve in the army and called Jesus their only ruler which was disliked by the emperors of Rome. Whenever anything bad happened in Rome, e.g. a fire or famine, Christians were blamed and punished severely as the cause of that disaster. This way the emperors wanted to make them unpopular in the society. The situation of the early Christian church improved only after Emperor Constantine converted to Christianity and granted Christians full legal rights. (128 words)

OUTLINE OF THE PRESENTATION

1. *Why this topic was chosen*
2. *Historical background*
 - a. *Period in the history of Europe;*
 - b. *historical personalities of the time*
3. *Religions of the period*
 - a. *Pagans and rise of Christianity*
4. *Some differences between pagans and Christians*
5. *Life of early Christians*
 - a. *Suffering, oppression and persecution;*
 - b. *Emperor's Constantine's conversion and the resulting increase of tolerance*
6. *Further development; why Rome became the centre of Christianity*
7. *Conclusion*

Presentation slides are attached as a separate file: ANGLŪ_1 rubrika_skaidrēs_Early Christians

The recorded video file is attached as a separate file: ANGLŪ_1 rubrika_īrašas_Early Christians

2 rubrika: skaitymas arba klausymas, rašymas ir kalbėjimas

UŽDUOTIS:

Choose a book of fiction to read and write a review (you can choose a printed book, an e-book or an audiobook). Prepare a review presentation to your classmates.

ATLIKTIS:

Title of the book chosen by the student:

J.K. Rowling *Harry Potter and the Philosopher's Stone*

OUTLINE OF THE PRESENTATION

1. *Why have I chosen this book?*
 - a. *how the book was special to me*
2. *The author and Harry Potter books*
 - a. *J. K. Rowling, her career as a writer,*
 - b. *Private life*
 - c. *Other books*
3. *Plot in brief*
 - a. *the main events described in the book*
4. *Main characters*
 - a. *Harry Potter – very briefly*
 - b. *Ronald (Ron) Weasley: personal traits, playing chess*
5. *What does the book teach us?*
 - a. *Fight between good and evil*
 - b. *Friendship*
6. *Conclusion*

The presentation is attached as a separate file: ANGLU_2 rubrika_skaidrės_Harry Potter

The recorded video file is attached as a separate file: ANGLU_2 rubrika_įrašas_Harry Potter

3 rubrika: klausymas, rašymas (mediacija) ir kalbėjimas

UŽDUOTIS:

Choose three video talks (use *youtube.com*, *ted.com*) on the topic of your interest. Take notes while listening and on the basis of your notes, prepare a 15 min long presentation of what you learnt to your classmates. Be ready to answer your classmates' questions if any.

ATLIKTIS:

Topic chosen by the student: **Food: Past-Present-Future**

Source: **Online talk #1: TED.com *What is wrong with what we eat?***

Link: https://www.ted.com/talks/mark_bittman_what_s_wrong_with_what_we_eat?referrer=playlist-what_s_wrong_with_what_we_eat, accessed on 5 October 2020

Notes taken by the student:

- *energy production- first, then livestock –the second-highest contributor to atmosphere-altering gases*
- *so-called lifestyle diseases: diabetes, heart disease, stroke, some cancers are evil*
- *plants promote health*
- *don't need white bread or Coke*
- *simplistic food pyramid: to eat five servings of fruits and vegetables a day*
- *There's no way to treat animals well, when you're killing 10 billion of them a year.*
- *strung all chickens, cows, pigs and lambs to the moon, they'd go there and back five times*
- *locavore*
- *a hundred years ago in the USA*
- *there was no philosophy of food*
- *1950 - 2000 the world's population doubled*
- *meat consumption increased five-fold*
- *store-bought meals instead of home-cooked meals*
- *people- fat-phobic, vegetarians, vegans*
- *some eat good food in good restaurants*
- *Can farm-raised salmon be organic?*
- *its feed has nothing to do with its natural diet*
- *less meat, less junk, more plants*

Online talk #2: TED.com *The case for engineering our food.*

Link: https://www.ted.com/talks/pamela_ronald_the_case_for_engineering_our_food

accessed on 5 October 2020

Notes taken by the student:

- *a plant geneticist*
- *we want to help nourish the growing population*
- *not destroying the environment*
- *the ancient ancestor of modern corn.*
- *rice/ a staple food for more than half the world's people*
- *Seventy million rice farmers are having trouble growing rice.*
- *Flooding is problematic as the climate changes.*
- *genetic engineering: used to fight pests and disease*
- *no such thing as pure food*

Online talk #3: Caleb Harper: *In the Future, even Broccoli will Have an IP Address.*

Link: <https://www.youtube.com/watch?v=3D4tvqsFaSM> , accessed on 5 October 2020

Notes taken by the student:

- *we won't ship food to feed the world, we'll send data.*
- *Even broccoli will have an IP address.*
- *ultra-efficient*
- *sensor-packed urban farms*
- *collect huge quantities of information on every crop they grow*
- *information will be shared*
- *more than 30 sensors*
- *"actionable recipes"- if your neighbour always grows the best tomatoes, you could simply download the data and grow them for yourself.*
- *such warehouse could be anywhere*

OUTLINE OF THE PRESENTATION

Why have I chosen this topic?

TED talks

What's wrong with the food we eat

Food engineering

The future of food

Conclusion

Presentation slides are attached as a separate file: ANGLŪ_3 rubrika_skaidrės_Food: past-present-future

The audio file is attached as a separate file: ANGLŪ_3 rubrika_audio įrašas_Food Past Present Future

UŽDUOTIS:

Choose a topic of your academic interests and prepare a talk based on your research of the selected 6-8 popular science sources (articles, interviews, lectures) which are published online in your mother tongue. Translate the key terms and important ideas into English, prepare your notes and make an outline for your talk. You will have 15 min to give your talk and answer questions from the audience.

ATLIKTIS

The topic chosen by the student:

Lazerių technologijos Lietuvoje / Laser technologies in Lithuania

Tekstas Nr. 1: a popular article about lasers

Link: <http://www.technologijos.lt/n/mtl/S-35806/straipsnis/Visame-pasaulyje-zinomi-lietuviski-lazeriai-kokie-jie>, accessed on 10 November 2020

Visame pasaulyje žinomi lietuviški lazeriai – kokie jie?

2013-09-09 (5) (8) (440)

SPAUSDINTI

EMAIL

SHARE

Šiandien lazerių technologijų kūrimo pramonė yra viena perspektyviausių industrijos sričių. Mūsų šalies gamintojų lazeriai žinomi kaip parametriniai šviesos generatorių gamybos lyderiai, kurie užima daugiau nei pusę šios srities rinkos visame pasaulyje.

Rūšis: Standartinė publikacija

Notes in English done by the student (freely translated important facts and ideas from the Lithuanian source text):

- Laser technologies is a fast-developing area of industry.
- Lasers produced in Lithuania are of a particular type, known as parametric oscillators. The process is called parametric light generation. Lithuanian lasers of this kind occupied half of the world market of such laser technologies at the time when the article was published (2013). So it is an important segment of Lithuanian economy.
- The beginning of the laser technologies in Lithuania goes back to the Soviet period. At that time physicists could not use western technologies and had to invent their own ways to solving different tasks. Lasers are related to nonlinear optics which was developed here independently of western scholars. As a result, Lithuanian scientists succeeded in creating a highly innovative technology.
- What is nonlinear optics? Briefly, it is a process when radiation of light from a laser goes through a transparent crystal and is changed into light of different colours. Lithuanian lasers are known as multicoloured ultra fast lasers
- Use of lasers in industry: cutting very thick steel sheets – up to 3 cm in thickness; welding (suvirinimas) of solid materials is used in odontological technologies (medicine) and in jewelry.
- Use of lasers in medicine: cosmetological operations; surgery; diagnostic purpose; treatment of skin diseases. Weak laser impulses are used to treat problem organs. During the procedure, the healthy cells are stimulated to multiply and to fight the malicious cells. As a result, the treatment with laser stimulates immunity and recovery of patients.

Tekstas Nr. 2: a short description of one interesting application of lasers

Link: <http://www.technologijos.lt/n/mokslas/fizika/S-85628/straipsnis/Mokslininkai-kuria-Toro-kuji-prietaisas-zaiba-pagautu-ir-nukreiptu-jo-smugi-norima-kryptimi>, accessed on 10 November 2020

Mokslininkai kuria Toro kūjį: prietaisas žaibą pagautų ir nukreiptų jo smūgį norima kryptimi

2020-11-16 (0) (26) (330)

SPAUSDINTI

EMAIL

SHARE

Tarptautinė tyrėjų grupė teigia, kad žaibo smūgiams valdyti galėtų būti naudojami maži lazeriai. Technologija veiktų panašiai kaip legendinis Toro kūjis Mjōlnir.

Rūšis: Sta
Aut. teisės: Tec

Notes in English:

- *Mjōlnir of Thor is an old Germanic phrase from the Viking times. It means the hammer of God Thor, also God of Thunder. It is a synonym of thunder and lightning. In physics, it means a tool that can protect from thunder strikes.*
- *Research done in Australia demonstrates that even a comparatively weak laser can prevent thunder strikes or divert them and protect people from damages.*
- *It is based on the following principle: electrical discharges captures the thunder and diverts its striking force onto some safe place where no harm can done to people.*

Tekstas Nr. 3: an article from a Lithuanian news portal

Link: <https://www.15min.lt/verslas/naujiena/startup/unikalus-lietuviu-lazeriu-projektas-ar-galesime-jais-matuoti-tarsa-867-977144>, accessed on 11 November 2020

VERSLAS > STARTUP

Publikuota: 2018 gegužės 25d. 14:21 |

Unikalus lietuvių lazerių projektas: ar galėsime jais matuoti taršą?

Notes in English:

- *What is a laser? Simply said, it is a source of highly concentrated light. (from the internet dictionary: Laser is an acronym: light amplification by stimulated emission of radiation)*
- *There are many businesses in Lithuania that produce and sell lasers and laser-based technologies.*
- *Šviesos konversija (Light Conversion) is one of such companies. It was established in 1994 and started its activities by producing laser amplifiers (stiprintuvai). A laser emits light waves of certain length depending on the crystal that breaks down light into waves. An amplifier changes the length of those waves, which means it changes the colour.*
- *Lasers like the ones produced by this company can cut solid metals, e.g. steel, or perform high-precision cuts like ones in eye surgery or cut necessary to produce light emitting diodes for light bulbs (elektros lemputės).*
- *90 % of lasers produced in Lithuania are exported abroad.*

Tekstas Nr. 4: an interview with a laser physicist published in an online portal

Link: <http://www.ltoptics.org/lt-istorija/lt-interviu-su-lietuvos-mokslininkais-ir-isradejais/lt-interviu-algis-piskarskas-lazeris-pranoko-visus-jo-kureju-lukescius>, accessed on 19 November 2020

Notes:

- This article gives several interesting facts from the history of laser industry in Lithuania.

Tekstas Nr. 5: a popular newspaper article

Link: <https://www.lrytas.lt/verslas/sekmes-istorijos/2018/08/12/news/broliai-lietuviai-moksla-paverte-verslu-gamina-tai-ko-pasaulis-dar-nemate-7217184/>, accessed on 11 November 2020

Notes:

- A family-based company, established by three brothers
- Interesting careers: studies, research and then business
- The company was first registered in the Northern Ireland, because they didn't want to be associated with eastern Europe and its bad reputation.

Tekstas Nr. 6: a popular newspaper article

Link: <https://www.15min.lt/verslas/naujiena/bendroves/4000-euru-alga-mokanti-sviesos-konversija-atidaro-gamykla-ir-iesko-darbuotoju-663-999658>, accessed on 11 November 2020

4000 eurų algą mokanti „Šviesos konversija“ atidaro gamyklą ir ieško darbuotojų

Online article #7: a description of the company online

Notes:

- *Interesting facts about doing business in laser technologies*
- *Facts about the business itself and the history of the company*

Testas Nr. 7: an article on the website of the company

Link: <http://lightcon.com/naujienos.html>, accessed on 11 November 2020

LIETUVOS LAZERIŲ GAMINTOJAI „EKSPLA“ IR „LIGHT CONVERSION“
GAMINS REKORDINIŲ PARAMETRŲ LAZERINĘ SISTEMĄ

2020.12.15

Notes in English:

- *Light Conversion is the world-leading manufacturer of wavelength-tunable femtosecond optical parametric amplifiers (OPA) as well as diode pumped solid state femtosecond lasers PHAROS and CARBIDE.*
- *The company supplies lasers and laser amplifiers that are used in the following areas: drilling and cutting of various metals, ceramics, sapphire, glass, and material ablation for mass-spectrometry, and many other innovative applications.*
- *The company launched a new project together with its partners from Hungary to create a new laser system whose estimated value is 6 million euros. The system is based on one invention made by scientists of Vilnius University. It will emit ultrashort impulses lasting for 1 femtosecond (1 femtosecond = 10^{-15} s) 1000 times per second. It will be unique = the only in the world = such system.*

- *As other laser technologies, this system will be used in natural sciences, medicine included, industry and fundamental research.*
- *Most importantly, it will place the company and Lithuania at the forefront of laser industries.*

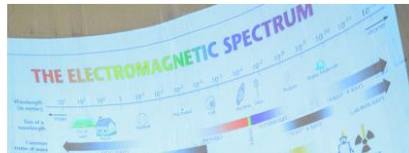
Testtas Nr. 8: an article on the website of the company

Link: <http://lightcon.com/naujienos.html>, accessed on 11 November 2020

LAZERIŲ SISTEMŲ KŪRĖJAI SUPAŽINDINA VISUOMENĘ SU ŠVIESOS GALIMYBĖMIS

2019.05.16

Gegužės 16 d. Lietuvoje minima UNESCO paskelbta Tarptautinė šviesos diena. Šviesos prigimtis domina žmones nuo seniausių laikų, o gegužės 16 diena pasirinkta neatsitiktinai: 1960 m. JAV fizikas Theodore'as Maimanas pirmą kartą panaudojo lazerį. Šviesos mokslas ir jo taikymo galimybės yra svarbūs ir Lietuvai. Bene ryškiausiai šią svarbą simbolizuoja šalies lazeriniai. Lazerių

Notes:

- *May 16 is the International Day of Light, announced by the UNESCO. On that day in 2019, physicists arrange public talks about various light technologies.*
- *VU Professor Mikas Vengris in his lecture on that occasion gave many examples of how lasers are used in modern society. A few interesting examples:*
 - *they are used in laboratories of biochemistry, chemistry, physics;*
 - *in industry for precision drilling, cutting, welding and metal shaping (tekinimas);*
 - *almost every mobile phone has elements produced with Lithuanian-made PHAROS lasers;*
 - *In surgery, precision cuts are made with laser-based equipment;*
 - *components used in car industry are also made with laser technologies.*

OUTLINE OF THE TALK

1. Introduction:

- 1. What is a laser (the term LASER, construction)*
- 2. History of creation*

2. Applications of lasers:

- 1. Daily equipment based on lasers*
- 2. Medicine*
- 3. Other areas*

3. Lasers in Lithuania:

- 1. people*
- 2. companies and their recent projects*

4. Conclusio

The presentation is attached as a separate file: ANGLŲ_4 rubrika _skaidrės_Laser technologies

Integrētos uzduotys. Prancūzų kalba

Rubrique 1: compréhension écrite, production écrite et production orale

DESCRIPTION DE L'EXERCICE

L'exercice doit permettre de vérifier la capacité de l'élève à sélectionner des textes appropriés afin d'en produire un résumé où il fera apparaître les informations qu'il jugera pertinentes et d'en rendre compte à l'oral. Pour ce faire, l'élève doit :

- Trouver cinq textes portant sur ces centres d'intérêt (article de presse, article scientifique, compte-rendu, conférence. Ces textes peuvent provenir de la bibliothèque ou d'Internet.)
- Rédiger un court commentaire ou résumé (d'au moins 100-150 mots) pour chacun des textes. Devront apparaître le thème du texte, sa pertinence actuelle ainsi que les raisons qui justifient son choix pour la présentation.
- Devant la classe, préparer et présenter un exposé oral accompagné d'un diaporama. Le temps imparti est de 20 minutes suivi de 10 minutes réservées aux questions de l'examineur.

CRITERE D'EVALUATION

- Le choix des textes : représente 10 % de la note finale. Il est important de prêter attention aux sources (S'agit-il un texte scientifique ou un article de presse généraliste ? Quelle est sa longueur ? Quelle est la difficulté du contenu ?)
- Qualité des commentaires et résumés : représente 30%. Il est important de prêter attention aux ressources langagières, à la maîtrise de la langue, à la mise en page etc.
- L'exposé oral : représente 60% (par ex. 20% pour la qualité du diaporama, 20% pour la prise de parole et 20% pour les réponses aux questions)
- Exemple de notation : $5+11+14+20+6=56\%$, soit 6 (sur 6 sur 10).

Les résumés des articles

« L'effet de l'art sur notre cerveau »

Cet article décrit l'effet de l'art sur le cerveau du point de vue psychologique. Il est précisé quels produits chimiques sont alors produits par notre cerveau l'art mais aussi comment il est utilisé dans la vie quotidienne et pour guérir. Il est pertinent pour ma présentation, car il explique l'application moderne de l'art en psychologie et m'aide à nier un argument commun

selon lequel l'art est inutile dans le monde d'aujourd'hui. Cet article explique en détail comment l'art contribue à notre bien-être, ainsi que les immenses capacités de l'art-thérapie.

<https://nospensees.fr/leffet-de-lart-sur-notre-cerveau/>

« Instagram, impact du réseau social sur l'art »

Cet article explique comment Instagram et d'autres médias sociaux ont contribué à l'évolution de l'art moderne. Il révèle les différents types d'art présents sur Instagram et l'ampleur de l'impact des médias sociaux sur l'art. Il continue à donner des exemples de la manière dont les médias sociaux et les technologies ont aidé les artistes, donne des exemples de la transformation de l'art dans les médias et montre les avantages d'avoir une telle visibilité. Nous l'avons ajouté dans notre présentation parce que les médias sociaux sont l'une des meilleures représentations de la vie et des technologies modernes, alors montrer comment l'art y est intégré révèle la position de l'art dans le monde d'aujourd'hui.

<https://blog.artsper.com/fr/la-minute-arty/instagram-lart/>

« Comment l'art et la créativité défient le changement climatique ? »

Cet article est hautement scientifique, car il commence par expliquer ce qu'est le changement climatique et ses effets. L'article est très multiforme car il s'intéresse à la représentation (voire la sous-représentation du changement climatique dans de nombreux types d'art : écriture, visuel, etc. Il poursuit en expliquant comment l'art et la science touchent ensemble la société sur le thème du changement climatique. C'est important pour ma présentation, car cela contribue à renforcer l'argument selon lequel l'art contemporain est indissociable des autres domaines de l'éducation, et il tend à prouver l'utilité de l'art dans notre monde d'aujourd'hui.

<https://www.rts.ch/info/culture/10576656-comment-lart-et-la-creativite-defient-le-changement-climatique.html>

Rubrique 2: compréhension écrite ou orale, production écrite et production orale

DESCRIPTION DE L'EXERCICE

De par lui-même ou suivant les conseils de son professeur, l'élève peut choisir soit de lire une œuvre littéraire (un roman, un conte, un recueil de poésies), soit de regarder une œuvre cinématographique. Il devra par la suite en faire une présentation orale devant la classe.

L'œuvre littéraire doit comporter au moins 200 pages. Le film, quant à lui, doit être un long métrage d'une durée de 1h30 à 2 heures. Une fois l'œuvre étudiée, l'élève prépare et présente un exposé oral accompagné d'un diaporama devant toute la classe.

CRITERES D'EVALUATION

- Difficulté et longueur de l'œuvre : représente 20% (s'agit-il d'un texte authentique ou adapté en langue-cible ?)
- Exposé oral :

- Contenu : 20% (nom de l'auteur et titre de l'œuvre figurent bien, sujet, présentation d'un ou de quelques personnages, opinion de l'élève sur l'œuvre) ;
- Maîtrise de la langue : 20%,
- Qualité du diaporama : 20%,
- Capacité à s'exprimer à l'oral et réponses aux questions : 20%.

Rubrique 3: compréhension orale, production écrite et production orale

DESCRIPTION DE L'EXERCICE

De par lui-même ou suivant les conseils de son professeur, l'élève choisit trois documents audio (audio-visuel) en langue étrangère d'une durée totale de 30 à 40 minutes. Lors de l'écoute, il note les informations principales afin de préparer par la suite, un plan d'exposé et un diaporama pour appuyer l'oral. L'exposé dure 20 minutes et 10 minutes supplémentaires sont consacrées aux questions des évaluateurs.

CRITERE D'EVALUATION

- Difficulté des documents et du thème choisis : 20 % (les documents sont-ils authentiques ou adaptés)

Présentation orale :

- Contenu : 20% (qualité du plan d'exposé remis au professeur, mention du thème et du nom de l'élève dans le diaporama, qualité de la synthèse et pertinence des exemples ou des situations mentionnées, justification du point de vue de l'élève sur la question)
- Maîtrise de la langue : 20%
- Qualité du diaporama : 20%
- Capacité à prendre la parole en public et réponses aux questions : 20%

Exemple 1: Synthèse de documents et transcription

La restauration en France

1) La grande cuisine française

<https://www.youtube.com/watch?v=3527ATo-y-A>

2) L'histoire des fast food en France

<https://www.youtube.com/watch?v=vOwGe7Uo7HQ>

3) L'alimentation et les jeunes (quels arguments pour changer leurs habitudes alimentaires)

<https://www.youtube.com/watch?v=Tcv0VPRWK24>

Introduction

Au travers de trois reportages télévisés, nous allons nous intéresser à la question de la restauration en France. En effet, c'est « un pays ambigu » où coexistent d'un côté, la haute cuisine gastronomique, présentée dans le document 1 et d'un autre, la restauration rapide (document 2). Le document 3, quant à lui, aborde la question de l'alimentation des jeunes.

Dans un premier temps, nous tâcherons de définir les différences essentielles entre les deux types d'enseignes, puis nous verrons comment elles évoluent face aux tendances

actuelles de la société et du marché. Enfin, nous tenterons de comprendre l'intérêt des jeunes pour les fast-foods.

I) Deux types d'enseignes :

a) Un pays ambigu

La gastronomie française a été déclarée « bien immatériel de l'Unesco » et les grands chefs français continuent de travailler à travers le monde. De grands noms de chefs étoilés viennent en tête comme Ligniac, Robuchon ou autre Ducasse. Par contre, on est surpris d'apprendre que c'est aussi la seconde patrie du fast-food avec près d'1 milliard de repas préparés rien que pour l'année 2018. Là où tous les grands chefs semblent passer dans une même photo-souvenir, on dénombre plus de 32000 fast-foods sur le territoire, ce qui représente un marché de 48 milliards d'euros par an contre 34 milliards pour la restauration classique.

b) Pour quelles clientèles ?

On apprend que la restauration rapide touche surtout « un public assez jeune » et « les familles » alors que la haute gastronomie est davantage réservée à une « élite » que l'on présente comme étant une clientèle de « voyageurs, infidèles, zappeurs » qui veulent être « étonnés ». Elle doit aussi satisfaire les critiques qui peuvent être aujourd'hui des professionnels comme de simples internautes. L'image semble être désormais plus importante que le goût.

c) Comment expliquer la différence de prix ?

Image qui peut s'avérer très coûteuse : le prix d'un repas dans un restaurant étoilé peut varier entre 150€ et 450€ (voire 1500€). La journaliste souligne qu'il s'agit davantage de « s'acheter une expérience » de 3 à 4 heures, « un plaisir » que le décor, signé par de grands designers et le service justifient. A l'inverse, le coût moyen d'un fast-food est de 9€, préparé en 5 minutes pour un temps de repas de 31 minutes en moyenne. La commande se fait au comptoir, et « hérésie », il faut parfois « manger debout et avec les doigts ». Ici, le prix s'explique par « la masse salariale » employée pour préparer le plat le plus vite possible.

II) Les tendances actuelles

a) La tendance écologique

Le monde de la cuisine est évidemment concerné par les tendances actuelles du « manger sain » et autres considérations écologiques et préfèrent « des produits frais saisonniers » et s'inquiètent de « l'utilisation raisonnée et raisonnable des ressources de la planète ». Tendances que l'on retrouve aussi, dans une moindre mesure, dans certaines niches du marché des fast food : certaines chaînes et menus se créent pour répondre aux besoins alimentaires d'une clientèle spécifique comme les végétariens. D'autres se targuent de n'utiliser que des ingrédients « faits-maisons, 100 % français ». La concurrence s'élargit et le fast food s'individualise.

b) Un petit nouveau sur le marché

C'est d'ailleurs dans ce sens que se justifie l'essor du taco, un plat nouveau sur le marché en France qui cherche à détrôner les classiques burger, pizza et autre kebab. En effet, rapide à

préparer, il est complètement personnalisable car le client peut choisir tous ses ingrédients comme la viande, la sauce et l'accompagnement. Il s'adapte à tous les régimes alimentaires, aux exigences culturelles comme au goût local. Surtout, même s'il est à prendre avec les doigts, il se mange « proprement ».

c) Ce qui ne change pas

Mais en général, les restaurants de fast-food, afin de rester dans la concurrence et conserver leurs marges, se fournissent chez des grossistes qui importent des produits congelés et industriels du monde entier, définition même de la « malbouffe ». Quant aux réelles motivations écologiques, les grandes enseignes de fast-food sont considérées comme faisant preuve de « désinvolture » lorsque l'on aborde le sujet des déchets qu'elles produisent avec les emballages de leur plateau-repas.

III) En jeu : l'alimentation des jeunes

a) Les jeunes et le fast-food

Comme il est dit dans le reportage de « C'est en France », les jeunes français de 15-24 ans adorent la restauration rapide et les « produits transformés » mais il est cependant difficile de les sensibiliser aux « arguments santé ». Passés les aspects sociologiques ou économiques, les adolescents apprécient son goût acide. Mais ces aliments riches en gras, en sucre et en sel comme le taco à 1000 calories ne sont pas sans conséquences sur leur organisme. Cependant, quelques arguments existent pour les sensibiliser au « manger sain ».

b) Les arguments santé à l'adresse de la jeunesse

En effet, l'acidité « modifie l'équilibre corporel » qui est responsable notamment de l'acné et on sait à quel point les adolescents sont concernés par leur apparence. De plus, l'alimentation trop sucrée empêche d'être « performant lors de ses études ». Sans pour autant bannir le fast-food de l'alimentation, l'équilibre physiologique et la concentration peuvent-être toutefois être retrouvés en consommant des fruits et des légumes, du pain et du fromage pendant les repas.

c) Où tout se recoupe

Consommer plus de produits frais et naturels mais aussi « moins de gras, moins de sel [et] moins de sucre » : voilà que les recommandations diététiques à l'adresse de la jeunesse recourent étonnamment les préoccupations à la fois gastronomiques et éthiques des grands chefs français et les envies d'engagements des consommateurs. Les reportages dessinent le portrait de plusieurs générations de la société française qui auraient déjà oublié le goût et les bienfaits de sa cuisine nationale ou tout simplement d'une alimentation équilibrée. Ainsi comme nous le dévoile encore le reportage « C'est en France », les parents qui consomment des fast food avec leurs enfants étaient eux-mêmes des clients étant jeunes.

Conclusion

La France est donc un pays où la restauration et plus généralement l'alimentation, est un sujet de société important. D'un côté, se trouvent les tenants d'un savoir culinaire de prestige proprement inabordable mais conscients des enjeux et des tendances actuels. De l'autre, les jeunes au pouvoir d'achat restreint et qui apprécient souvent le goût prononcé du fast-food

sans considération aucune pour leur santé. Entre, des niches de consommateurs qui se créent en tentant de lier considérations écologiques, plaisir des sens et patrimoine gastronomique. Le monde de la restauration est donc pleinement impliqué dans les problématiques contemporaines. Et si l'avenir de la planète était dans notre assiette ? On est aussi en droit de se demander comment en est-on arrivé à devoir payer si cher un repas préparé avec des ingrédients ordinaires alors que des plats faits à partir de produits transformés et importés du monde entier sont tellement plus abordables ?

Diaporama :

[Cliquez pour ouvrir le lien](#) pour télécharger la présentation.

Autres documents exploitables:

Culture et pandémie

1) présentation de l'idée de culture en France, situation avec la pandémie

<https://www.youtube.com/watch?v=HYFD0zHBWDE>

2) musée, théâtre : l'adaptation des institutions avantages et inconvénients

<https://www.franceinter.fr/emissions/la-chronique-eco/la-chronique-eco-28-novembre-2020>

3) les solutions du cinéma

<https://www.franceculture.fr/emissions/le-tour-du-monde-des-idees/dans-quel-etat-le-monde-de-la-culture-sortira-t-il-de-la-crise-4-le-cinema>

Rubrique 4: médiation par la traduction, production écrite et production orale

DESCRIPTION DE L'EXERCICE:

L'élève choisit trois textes spécialisés écrits dans sa langue maternelle. Ils doivent porter sur ces centres d'intérêt ou son domaine d'études. Il fait une traduction des notions principales en langue-cible puis, à l'aide de ses notes et d'un plan préalablement préparé, il présente un exposé oral en langue-cible devant la classe.

Durée : 20 minutes + 10 minutes réservées aux questions de l'examineur. Thèmes : vulgarisation scientifique, article scientifique, article de presse généraliste sur des sujets d'actualité.

CRITERES D'EVALUATION:

- Choix des articles et difficulté des thèmes : 20% (S'agit-il d'un texte authentique ou adapté en langue-cible ? Article scientifique ou article de presse généraliste ?)
- Exposé oral:

- Contenu : 20% (noms des auteurs et titres d'articles figurent bien, l'essentiel du contenu est présent, il est fait mention de certains exemples ou de certaines situations, opinion de l'élève sur le sujet dont il est question),
- Maîtrise de la langue : 20%,
- Qualité du diaporama : 20%,
- Capacité à s'exprimer à l'oral et réponses aux questions : 20%.

Exemple de production 1 :

1) Article 1

<https://www.vle.lt/straipsnis/donbaso-karas/>

Cet article écrit par Vytautas Plečkaitis explique le déroulement de la guerre au Donbas. Il se focalise principalement sur les séparatistes pro-russes qui avaient pour but de rattacher la région à la Russie. Ce qui a eu pour résultat de provoquer un conflit dans l'ouest de l'Ukraine. L'auteur aussi présente l'influence de la Russie, comment elle les a aidés et soutenus afin d'établir les républiques de Donetsk et de Luhansk. Évidemment, le point de vue de l'armée d'Ukraine essayant d'arrêter les séparatistes est exposée. En outre, l'auteur s'appuie sur le nombre de victimes effectives pour justifier les faits. Enfin, l'article se termine par les réactions internationales et les désaccords existants entre les autres pays et les séparatistes au sujet des accords internationaux.

2) Article 2

<https://www.bernardinai.lt/2019-10-29-istorikas-istorija-maskva-traktuojas-kaip-iranki-siekdama-savo-geopolitiniu-uzmaciu/>

L'article présente l'opinion d'un historien sur la Crimée. La Crimée comme part de la Russie n'est, d'après lui, qu'un mythe. Il explique que la Russie a créé deux mythes principaux : le premier que le territoire de la Crimée appartient historiquement à la Russie et le deuxième que les tatars étaient des agresseurs et des étrangers bien qu'ils aient vécu dans ce territoire bien des siècles avant que l'empire de Russie ne l'occupe et détruise leur patrimoine culturel. Cette information est très utile car elle présente une autre perspective sur la Crimée.

3) Article 3

<https://www.vle.lt/straipsnis/maidano-revoliucija/>

L'article rédigé par Vytautas Plečkaitis décrit la révolution du Maïdan. L'auteur explique la raison qui a provoqué les manifestations en Ukraine lorsque le président du pays a décidé de ne pas signer l'accord avec l'Union Européenne. En outre, il est très pratique que l'article présente les faits les plus importants de manière chronologique, car alors c'est plus facile de comprendre la situation. De même, y figurent aussi le total de victimes démontrant combien cette révolution a exigé d'efforts et de vies.

Diaporama:

[Cliquez pour ouvrir ce lien](#) pour télécharger la présentation.

Integruotos užduotys. Rusų kalba

1 rubrika: skaitymas, rašymas ir kalbėjimas

Задание. Выберите 5 текстов на интересующую тему. Напишите аннотацию (100-150 слов) к каждому тексту. Подготовьтесь представить работу.

ТЕКСТАИ

1 ТЕКСТ

Планеты далёких солнц

Романтическая эпоха поиска внеземных цивилизаций, рождённая в начале 1960-х успехами космонавтики и радиоастрономии, к концу прошлого столетия почти сошла на нет. Космонавтика оказалась дорогим и сложным делом – дальше Луны человек проникнуть не смог. А упорные попытки радиоконтакта с братьями по разуму результата не принесли. Тут бы и поставить крест на мечте о межзвёздных перелётах. Но нет! Именно теперь эта мечта обретает почву под ногами.

В настоящее время астрономы могут совершенно точно ответить на вопрос, куда и зачем следует отправлять звездолёты. Десять лет назад была открыта первая настоящая планета за пределами Солнечной системы. А сегодня изучено уже более полутора тысяч звёзд в окрестностях Солнца и рядом с сотней из них обнаружено в общей сложности 120 планет. Но об этих планетах мы почти ничего не знаем.

Дело в том, что открытие планет у других звёзд происходит путём наблюдения самой звезды: её слабое покачивание, вызванное притяжением планеты, выдаёт присутствие самой планеты, но ничего важного о ней не сообщает. Обладает ли планета атмосферой? Какова природа планеты? Каковы условия на её поверхности? Существует ли там жизнь? Ответить на эти вопросы невозможно, пока мы наблюдаем всё это издалека. Как бы ни был силён телескоп, он не может рассмотреть скромную планету, живущую рядом с ярким светилом – свет звезды ослепляет оптические приборы.

В ближайшие годы астрономы надеются создать специальные «многоглазые» телескопы на околоземной орбите, которые смогут отделить слабый свет далёкой планеты от яркого света соседней с ней звезды. Если это получится, то, анализируя излучение планеты, выяснится, есть ли у неё атмосфера. Но узнать что-либо о природе поверхности и о наличии жизни на планете не удастся, наблюдая её с расстояния в десятки световых лет. Учёные не могли понять природу соседней с нами планеты Марса, пока автоматические зонды не подлетели к нему вплотную. Что тут говорить о планетах иных звёзд. К ним надо лететь.

Если оставить в стороне изобретения фантастов, то для межзвёздных путешествий остаётся не так уж много возможностей: ракета, солнечный парус и катапульта. Ракета несёт собственный источник энергии, солнечный парус использует энергию излучения Солнца, а катапульта за счёт

земного источника энергии выстреливает корабль к звёздам. Космические инженеры уже давно прорабатывают все три варианта, но результаты пока неутешительны.

Очень заманчиво выглядит идея использовать энергию самого мощного источника, каким мы располагаем – нашего Солнца. Таким образом можно сэкономить земные ресурсы. Давление солнечного света может разогнать корабль до большой скорости, если применить парус из сверхтонкой плёнки размером в несколько километров. Первые эксперименты с солнечным парусом уже проведены, правда, пока неудачные. Предстоит решить много проблем: нужно научиться управлять гигантским полотнищем и придумать, что делать после разгона. Удалившись от Солнца, корабль теряет источник ветра, а значит, и возможность манёвра.

Более перспективно выглядит идея ракеты и проработана она значительно глубже. Есть даже конкретный проект ядерного звездолёта «Дедал», созданный английскими инженерами и доведённый до высокой степени совершенства. Правда, до сих пор ядерные ракеты не создавались, но это вполне возможно. Ещё в конце 1960-х были успешные эксперименты с ядерными двигателями на Земле, но в космосе на них пока не летали. По сравнению с химическим топливом, которое обычно используется для полёта ракет, ядерное топливо в раз более выгодно. Корабль «Дедал» может за приемлемое время (за 50–100 лет) долететь до соседней звезды, доставить туда экипаж или автоматический зонд и вернуться обратно. Современная техника готова воплотить этот проект. Но затраты будут грандиозные и потребуют напряжения всей экономики человечества. Больше одного такого корабля в течение века не построить. Просто для этого не хватит земных ресурсов.

Нужно заметить, что с подобной проблемой космонавтика уже столкнулась. Первые экспедиции автоматических аппаратов к Венере, Марсу, Юпитеру стоили очень дорого. Ещё дороже стоили экспедиции людей на Луну. Но в погоне за престижем не считались с затратами. В последние годы изучение планет стало нормальной научной задачей, поэтому финансирование сократилось. Поэтому космические инженеры перешли к тактике «проще и дешевле»: от пилотируемых экспедиций отказались, а зонды стали делать унифицированными, почти серийной сборки.

Вступая в эпоху межзвёздных экспедиций, нужно взять всё лучшее, что достигнуто современной космонавтикой, дополнив это новыми или забытыми старыми идеями. Возможно, реализация этих идей поможет нам приступить к прямому исследованию звёзд и окружающих их планет уже в ближайшие десятилетия.

ŠALTINIS: 2013 m. Užsienio (rusų) kalbos valstybinio brandos egzamino pagrindinės sesijos užduotis.

* * *

2 ТЕКСТ

Вперёд к Луне: по пути к освоению ближайшей небесной соседки

Научная общественность сегодня озадачена проблемой: осваивать ли Луну всем вместе или строить на её поверхности собственные колонии. Быть может, стоит приступить к организации

глобального сотрудничества, чтобы уже в 2024 году на Луне была сооружена постоянная обитаемая лунная база? Очертим круг вопросов, которые интересуют, в первую очередь, исследователей. Это происхождение Луны, поиски на ней следов воды или льда, а также определение районов, оптимальных для строительства лунных баз. Если представители всех участвующих в гонке освоения Луны государств объединили бы свои усилия, это значительно приблизило бы время, когда человек действительно сможет постоянно жить на Луне.

Европейское космическое агентство имеет свои амбициозные планы освоения Луны. В настоящее время оно осуществляет проект по исследованию Луны и отработке новых технологий. Космические аппараты передают научные данные, в том числе подробные снимки лунной поверхности. В ходе проведённых исследований вблизи лунной поверхности обнаружены следы газа аргона, который в атмосфере Земли составляет только один процент. Это значит, что учёные нашли «верёвочку», потянув за которую, они смогут проследить процесс образования и эволюцию Луны, в частности, изменение температуры на протяжении различных этапов её жизни. Кроме того, проводились работы по составлению глобальных карт распределения под поверхностью Луны магния, алюминия и других полезных ископаемых.

Россия также готова самым активным образом участвовать в исследовании Луны. Ведь Луна вдоль и поперёк изъезжена российскими автоматическими аппаратами. России принадлежит приоритет в исследованиях спутника Земли: первый спутник, первая фотография обратной стороны, первый атлас, первая мягкая посадка, первый луноход. В институтах Российской академии наук до сих пор изучают доставленный роботами лунный грунт. О том, что Россия может иметь базу на Луне в 2025 году, в своё время заявил руководитель Российского космического агентства. Российский проект Luna-Globe предназначен для изучения внутренней структуры Луны, доставки образцов лунных пород на Землю и использования лунных ресурсов. Представители нескольких российских космических предприятий, некогда задействованных в предыдущей лунной программе, выразили готовность оперативно реанимировать положенные в сейфы проекты. Нужны только финансовые средства.

Пока специалисты в области космонавтики думают, как осуществить полёты к Луне, физики решают вопросы, связанные с жизнеобеспечением лунных станций. Учёные справедливо считают, что доставлять горючее с Земли было бы дорого, и выдвинули следующую идею: строить роботы-вездеходы, чтобы они создавали фотоэлементы, полностью состоящие из лунной пыли. Это означает, что на Луну придётся доставлять лишь малую долю веса солнечных батарей: остальное можно создать на месте.

Исследования Луны чрезвычайно важны для фундаментальной науки. Возраст Земли, как известно, составляет 4,5 млрд. лет, но самые древние породы на нашей планете датированы 3,9 млрд. лет. Но всё равно первые 500–600 млн. лет от рождения планеты земной науке совершенно недоступны. Стоит ли говорить, с какой жадностью учёные взирают на Луну, которая является свидетелем и до определённого момента участником геологических изменений Земли.

Эксперты NASA лишь посмеиваются над попытками любителей дешёвых сенсаций доказать, что американцы на самом деле не были на Луне. Серьёзных учёных интересует другой любопытный вопрос: если работы на Луне будут возобновлены, возможно ли, при возвращении

хотя бы к одной из старых точек посадки, воспользоваться оставленной там техникой. Американская «лунная программа» была свёрнута в декабре 1972 года. К этому моменту на Луне успешно высадились шесть экспедиций (Apollo 11, 12 и с 14 по 17-й), на поверхности российского спутника работали 12 человек. Они привезли назад более 360 кг лунного грунта и камней. Естественно, чем больше они оставляли на Луне «железяк», тем больше могли взять на Землю «кусочков» Луны. Кроме флагов и вымпелов, там остались нижние части посадочных модулей, служившие стартовым столом при взлёте. Осталась огромная куча научного и инженерного оборудования, включая первый телескоп, работавший на другом небесном теле, а также три электрических луномобиля, на которых разъезжали вокруг места посадки члены последних экспедиций. Инженеры NASA утверждают, что часть оборудования, оставшегося на Луне, могла сохранить работоспособность. В частности, если лунная пыль не забила совсем детали лунных автомобилей, на них можно было бы снова ездить, лишь перезарядив батареи. Возможна и перезарядка и использование кое-какого другого оборудования.

Любопытно, что на Луне остались также три мячика для гольфа. В эту игру при низкой гравитации играл Алан Шепард, командир Apollo 14. Два мячика он послал не очень удачно, а третий – сильно и точно, так, что тот улетел на «мили, мили и мили», как сказал астронавт. Этот мячик так и ждёт следующего удара, где-то в лунной области Fra Mauro.

ŠALTINIS: 2014 m. Užsienio (rusų) kalbos valstybinio brandos egzamino pagrindinės sesijos užduotis.

* * *

3 ТЕКСТ

«Новые горизонты» открытий

14 июля 2015 года мимо Плутона «просвистел» американский космический аппарат «Новые горизонты». Казалось бы – большое дело! Люди давно привыкли к тому, что космические аппараты облазили уже почти всю Солнечную систему, побывали на всех её планетах, либо облетев их, либо усевшись (Марс, Венера, не считая Луны, которая, строго говоря, планетой не является) на их поверхность, а то и покатавшись по ней. Всё это уже не более удивительно, а с обывательской точки зрения и не более сложно, чем отправка в атмосферу очередного метеорологического зонда.

И тем не менее миссия «Новых горизонтов» особенная. Она поставила точку в конце одной главы космических исследований и одновременно начала новый раздел бесконечной книги познания Солнечной системы, а вместе с ней и Вселенной. Космические аппараты России, США, Европы, Японии, Индии и Китая уже посетили все известные планеты, вращающиеся вокруг Солнца. Вообще, Плутон уже десять лет для учёных – не планета, но для широкой общественности он по-прежнему обладатель гордого планетного статуса.

Плутон или, как теперь его принято называть, плутоид, расположен очень далеко от Солнца и, соответственно, от Земли. Но даже дистанции огромного размера не помешали космическому телескопу «Хаббл», вращающемуся вокруг Земли, увидеть на Плуtone много чего интересного. Например, он поведал нам о наличии на Плуtone льда из метана, азота и двуокиси углерода.

Полученные снимки позволили также оценить плотность Плутона. Учёные выдвинули предположение, что он может наполовину состоять из горных пород, а наполовину – из льда, в том числе, водяного. Не исключено и наличие океана жидкой воды под его поверхностью. Но на десерт «Хаббл» преподнёс всем, кто не хочет чувствовать себя одинокими во Вселенной, настоящий подарок. Он разглядел на Плутоне следы сложных углеводов. Это дало основание выдвинуть предположение, что там могут существовать простые формы жизни.

Большинство открытий «Новых горизонтов» связаны с внешним обликом Плутона и его пяти спутников. Космический аппарат увидел каньоны и ущелья, а также ровную, без кратеров равнину, под которой ещё могут идти геологические процессы. Объективом «Новых горизонтов» открылись на Плутоне покрытые льдом горы. Их возраст не более 100 миллионов лет, что делает их «младенцами» по сравнению с аналогичными образованиями на других небесных телах Солнечной системы. Любопытно, что геологические процессы внутри Плутона не могут стимулироваться гравитационным воздействием других планет, например, Нептуна или Урана. Значит, у них есть свой, автономный «двигатель». Какой – учёным ещё предстоит разобраться.

«Новые горизонты» не смог вернуть Плутону статус планеты, но зато вернул ему звание самого крупного космического объекта за пределами планеты Нептун. Какое-то время считалось, что плутоид Эрида, расположенный в два раза дальше от Земли, чем Плутон, немного больше его.

Плутон важен для учёных, но он – не конечная и не главная цель той научной миссии, которая материализовалась в «Новых горизонтах». Посетив этот космический объект, «Новые горизонты» начал процесс исследования «Пояса Койпера». Причина, по которой учёным так интересно исследовать этот пояс, состоит в том, что он открывает окно во времени, сквозь которое можно увидеть, какой была Солнечная система 4,6 миллиардов лет назад.

На вопрос, куда лететь после Плутона, помог ответить «Хаббл», осмотрев тот район звёздного неба, где находится «Новые горизонты», подыскивая для космического аппарата подходящие цели. Из них были выбраны две. Первая – это 2014 МТ69, небесное тело диаметром около 60 километров. «Новые горизонты» должен подойти к ней в канун 2019 года. От 2014 МТ69 расположен всего в трёх месяцах полёта другой объект – 2014 МТ70. Окончательный выбор цели будет зависеть от того, кто – инженеры или учёные – возьмут верх. Если первые, то «Новые горизонты» отправится к объекту, который поближе, поскольку добраться до него нужно меньше топлива. Ведь ожидается, что «Новые горизонты» прослужит до 2039 года. Если последнее слово всё-таки останется за учёными, то космический аппарат направится к 2014 МТ70, ибо этот объект ярче и крупнее, поэтому он может содержать больший объём интересной информации для исследователей. Но в любом случае, в мировой истории изучения космоса открылась новая глава, название которой «Пояс Койпера».

ŠALTINIS: 2016 m. Užsienio (rusų) kalbos valstybinio brandos egzamino pagrindinės sesijos užduotis.

* * *

Замедляется ли научно-технический прогресс?

Сегодня никого не удивляет, что «Боинг-747» может доставить нас в любую экзотическую точку мира, которую до этого мы видели только на фотографиях в журналах. Компания «Боинг» продала более 1500 самолётов этой модели. Единственное, что должно вызывать беспокойство в связи с «747», – это его возраст: этот самолёт очень старый, его разработали ещё в 1965 году. Первый полёт на самолёте такого типа был совершён в 1969 году, а коммерческая эксплуатация началась с 1970 года.

Но тогда вполне «законно» возникает вопрос: ускоряется или замедляется научно-технический прогресс?

Питер Тиль, миллиардер из Силиконовой долины, всё время задаёт этот вопрос во время своих выступлений и интервью. Одна из последних публикаций в журнале «New Yorker» начинается словами: Питер Тиль достал iPhone из кармана джинсов и поднял его вверх. «Я не считаю, что вот это является технологическим прорывом, – сказал он. – Сравните его с программой пилотируемых космических полётов «Аполлон».

Питеру Тиллю вторит Тайлер Кауэн, экономист из Университета Джорджа Мейсона (США). В своей книге «Великая стагнация» он повествует о том, что его бабушка была свидетельницей величайших изменений в обществе. Она жила в эпоху, когда на свет появились аэропланы, небоскрёбы, подвесные мосты, радио и телевидение, антибиотики, атомные бомбы и атомная энергетика, скоростные автомагистрали, когда люди стали летать на реактивных самолётах и была осуществлена первая высадка человека на Луну. Вы, наверное, поняли, что этим хотел сказать экономист. Для сравнения: ребёнок, рожденный в 1970 году, т.е. через год после первой высадки на Луне и первого полёта «Боинга-747», стал свидетелем появления персональных компьютеров, биотехнологий, сотовых телефонов, веб-браузеров, поисковых интернет-систем и нанотехнологий. Не очень впечатляет, да?

Не хочется, чтобы всё это звучало как-то слишком пренебрежительно. За последние 45 лет технологии потрясающе эволюционировали. Сегодня коммерческие авиаперевозки стали дешевле и гораздо безопаснее, автомобили – надёжнее, а пребывание в больнице значительно короче. При этом скептически настроенные Тиль и Кауэн совершенно не отрицают позитивные революционные преобразования в общественном поведении и сознании. Но несмотря на это мы всё равно задаём вопрос: являются ли современные удобства типа iPhone или Facebook настоящими прорывами в области технологий или же они просто результат естественной эволюции предсказуемых изменений в технологиях, основы которых были заложены два поколения назад?

Влиятельные учёные и обозреватели любят проводить дебаты о том, удастся ли человечеству в XXI веке продемонстрировать такие же темпы роста и прогресса, как в XIX и XX веках. Ответ зависит от того, сможет ли технологическая отрасль обеспечить революционные (а не эволюционные)

прорывы. Причём есть все причины и основания относиться к этому как позитивно, так и негативно. Что заставляет нас относиться к этому скептически и сомневаться в технологических возможностях современной науки?

Во-первых, современная наука переживает стагнацию. Физический мир, описанный Исааком Ньютоном в XVII веке, привёл к промышленной революции в XVIII–XIX веках. Квантовые исследования в химии и физике, начатые в конце XIX века, заложили основы для появления микроэлектроники, лазеров, радио и телевидения, атомной энергии, Интернета и полётов в космос – технологий, которые трансформируют всё и вся в XX веке. Человеческая геномика, получение солнечной энергии через космические спутники и нанотехнологии могут в равной степени оказаться определяющими технологиями XXI века, но их научные платформы являются относительно старыми.

Во-вторых, рынки капиталов неактивны. Инвесторы просто не любят любой проект с долгим периодом окупаемости. Они не любят капиталоемкие отрасли и не выносят инвестиционные проекты, предполагающие борьбу с государственным регулированием и бюрократией. На каком основании всё-таки можно верить, что технологическая отрасль сможет обеспечить революционные прорывы?

Во-первых, темпы промышленной эволюции ускоряются. Основная причина для оптимизма – процесс эволюции идёт революционными темпами. Следовательно, достижения человеческой геномики и нанотехнологии скоро позволят искоренить все болезни и дадут возможность людям жить до 120 лет. В свою очередь, трёхмерные технологии печати позволят в ближайшее время трансформировать производство и здравоохранение.

Во-вторых, виртуальность стала жизненной реальностью. Телеконференции скоро будут настолько распространены, что можно будет отложить появление дешёвого суперзвукового самолёта ещё на несколько десятилетий.

И что же? Правда такова, что мнения Тиля и Кауэна совершенно непопулярны в технологических кругах. Но и тот и другой оказали нам огромную услугу, усомнившись в наших возможностях.

ŠALTINIS: 2017 m. Užsienio (rusų) kalbos valstybinio brandos egzamino pagrindinės sesijos užduotis.

* * *

5 ТЕКСТ

«Интерстеллар»: будущее среди звёзд

Мировая премьера фантастической киноистории «Интерстеллар» состоялась в ноябре 2014 года. Фильм был снят молодым режиссёром Кристофером Ноланом и был трёхкратным номинантом на такую престижную кинопремию как «Оскар». К. Нолан уже успел впечатлить зрителей такими картинами как «Бэтмен: Начало», «Начало» с Леонардо Ди Каприо и «Тёмный Рыцарь». За новое детище К. Нолану уже сполна досталось и активной критики, и лестных похвал. Да это и неудивительно. Ведь фильмы этого великого кинематографиста не проходят незамеченными.

Будущий мир, показанный режиссёром, выглядит достаточно правдоподобно. Примерно так себе его и рисуют современные жители Земли. Человечество вынуждено искать спасения на других планетах из-за продовольственного кризиса, ведущего к гибели всего живого.

Группа научных сотрудников пытается решить проблему переселения людей и отправляется в исследовательскую экспедицию. Учёные используют недавно обнаруженный гиперпространственный переход, чтобы обойти ограничения на продолжительность космического полёта и исследовать обширные расстояния, включённые в межзвёздное путешествие. В числе команды отважных смельчаков и герой Мэттью МакКонахи – фермер Купер, которомугодились прежние профессиональные навыки пилота. Ещё недавно его тревожили засухи, мешающие получить богатый урожай, а теперь он вновь в небе. Только в этот раз он пилотирует космический корабль и обеспокоен судьбой целой Вселенной. Планеты, которые видят учёные, поражают своей необычной, завораживающей зрелищностью. А сам космос потрясает своими масштабами, светилами и неизведанностью. Он не показан, как увлекательный мир, расцвеченный мириадами звёзд. Скорее это мрачноватый, но удивительно манящий в свои глубины простор, которому нет конца и края. Сюжет фильма не сконцентрирован исключительно на теме апокалипсиса Земли и покорения иных миров, а охватывает вниманием духовные и вполне приземлённые семейные ценности. Драматическая составляющая настолько сильна, что скупая слеза прошибает даже сдержанных и сильных духом мужчин. «Интерстеллар» – монументальный фильм о любви, отрицающий необходимость истреблять в себе человечность ради спасения человечества, мыслить не как индивидуумы, а как биологический вид. В «Интерстелларе» К. Нолан достиг, насколько можно судить, пика собственной монументальности. Он же стал главным консультантом и одним из исполнительных продюсеров картины.

К. Нолан явно замахнулся на масштаб «Космической одиссеи» и на её место в истории кинематографа, однако немного не рассчитал, и в результате получился «Армагеддон» Майкла Бэя, то есть зрелище столь же парадоксальное, сколь и амбициозное. Конечно, нолановская метафизика несопоставимо интереснее и умнее, нежели примитивный мелодраматизм «Гравитации» или оголтелая мясорубка «Прометей». Трудности начинаются, когда братья Нолан, написавшие сценарий, пытаются соединить эту метафизику с астрофизикой.

Астрофизика почерпнута из вышедшей в 1994 году книги «Чёрные дыры и складки времени», написанной Кипом Торном, одним из ведущих мировых физиков-теоретиков, профессором Калифорнийского технологического института и почётным доктором МГУ. В нём Кип Торн вдохновенно предаётся литературному творчеству по мотивам собственных астрофизических изысканий и изысканий коллег. Е Самая близкая из них называется Гаргантюа, находится она на расстоянии 100 тысяч световых лет от нашей галактики Млечный Путь. Собственно, Торн и инициировал проект, усадив Джонатана Нолана, младшего из братьев, за написание сценария, а в режиссёры запланировав Спилберга, который, правда, отказался от большого «чёрнодырного» приключения. По сути, вся космическая часть фильма – это экранизация пролога книги, именуемого «Путешествие среди чёрных дыр» и носящего интересный подзаголовок: «Здесь читатель в научно-фантастической сказке впервые встречается с чёрными дырами и с их странными свойствами (насколько мы их понимаем в 1990 г.)». На экранах всего мира воссиял философский межгалактический эпос с таким зашкаливающим градусом духоподъёмности, какого

хватит не на одну вселенную. Все споры на тему того, не переборщил ли К. Нолан с финальной развязкой, могут длиться настолько долго, насколько каждый не разберётся с увиденным для себя сам.

Возможно, «Интерстеллар» стоит пересматривать не однажды, прокручивая увиденное и обдумывая то, что не было замечено при первом просмотре. Но не ради огромных кассовых сборов режиссёр однозначно делал стоящее кино, наполненное эмоциями, неповторимой атмосферой и потрясающими саундтреками. С последним можно поздравить как всегда отличившегося Ханса Циммера, написавшего очередной музыкальный шедевр. Музыкальные композиции, подкреплённые умелыми спецэффектами и кадрами из области фантастики, пробирают до мурашек по коже. Стало быть, создателям удалось попасть в «яблочко» и удивить в который раз зрителя, разбалованного и пресыщенного современным кинематографом.

ŠALTINIS: 2015 m. Užsienio (rusų) kalbos valstybinio brandos egzamino pagrindinės sesijos užduotis.

ANOTACIJOS

1 текст. «Планеты далёких солнц»

Человечество всегда мечтало найти братьев по разуму. К сожалению, попытки оказались безуспешными. Но астрономы не остановились. Именно сейчас они могут сказать, куда нужно и с какой целью отправлять звездолёты. 10 лет назад была открыта одна планета, находящаяся рядом с солнечной системой, а сейчас их 120. Но подробную информацию об этих светилах при помощи даже мощнейших телескопов получить невозможно. К ним нужно лететь. На чём?

Выделяются три способа: ракета, солнечный парус и катапульта. Но это всё дорого и долгосрочно. Поэтому космические инженеры перешли к тактике «проще и дешевле»: от пилотируемых экспедиций отказались, а зонды стали делать унифицированными, почти серийной сборки. Вступая в эпоху межзвёздных экспедиций, нужно взять всё лучшее, что достигнуто современной космонавтикой.

112 сл.

2 текст. «Вперёд к Луне: по пути к освоению ближайшей небесной соседки»

Научный мир космонавтики решает вопрос, как приблизить время исследования и освоения Луны до такой степени, чтобы решить вопрос, как может жить на ней человек.

Ряд учёных предлагает объединиться научным потенциалам разных стран и создать уже в 2024 году общую постоянно обитаемую станцию на Луне, чтобы выяснить, есть ли вода, и где можно размещать исследовательские базы.

У Европейского космического агентства амбициозные планы. Они нашли на Луне газ аргон, некоторые металлы и считают, что в их руках ниточка, которая позволит им раскатать клубок истории происхождения и изменений Луны.

Россия также готова очень активно участвовать в освоении Луны. Россией уже очень много сделано в этой области. России принадлежат приоритеты во многих исследованиях Луны (искусственные спутники, постоянное исследование грунта Луны, проект Luna-Globe об изучении внутренней структуры Луны и т.д.)

Исследования Луны очень важны для науки. Изучая Луну, свидетельницу развития Земли, мы можем многое узнать о том периоде Земли, о котором на Земле нет данных.

Учёных NASA волнуют проблемы и вышеизложенные, и такие как, насколько широко можно реанимировать и использовать заново оставленное богатство предыдущих американских экспедиций.

171 сл.

3 текст. «Новые горизонты» открытий»

Новый американский космический аппарат «Новые горизонты» поставил точку в одной главе изучения солнечной системы и открыл новую главу. Появление в 2015 году нового космического аппарата никого не удивило, как не удивляет появление новых всё более совершенных зондов и телескопов. Новый аппарат сделал немало открытий о планете Плутон, правда учёные уже десятилетия не считают Плутон планетой.

Телескопу «Хаббл», вращающемуся вокруг Земли, удалось увидеть на Плуtone, хоть и с такого огромного расстояния, тоже много интересного. И даже было выдвинуто предположение о возможности жизни на Плуtone, так как были найдены сложные углеводороды.

Большинство открытий «Новых горизонтов» связаны с внешним обликом Плутона и его пяти спутников. «Новые горизонты» изучили рельеф объекта, геологические процессы. Аппарат «Новые горизонты» не вернул ему статус планеты, но вернул звание самого крупного космического объекта за пределами планеты Нептун.

После Плутона «Новые горизонты» будет исследовать «Пояс Койпера», чтобы увидеть, какой была Солнечная система 4,6 миллиардов лет назад. Выбрать цель исследования «Новых горизонтов» помог телескоп «Хаббл». Изучение «Пояса Койпера» и есть новая глава в изучении космоса.

164 сл.

4 текст. «Замедляется ли научно-технический прогресс?»

В тексте ставится вопрос о том, замедляется ли научно-технический прогресс.

Этот вопрос всегда в своих выступлениях поднимает миллиардер из Силиконовой долины Тиль. Он не считает, что iPhone является технологическим прорывом, если его сравнить с космическим полётом «Аполлон».

Это подтверждает и экономист Тайлер Кауэн в своей книге «Великая стагнация». В ней говорится, что за последние 45 лет технологии потрясающе эволюционировали по сравнению с тем, что было раньше. При этом скептически настроенные Тиль и Кауэн не отрицают позитивные революционные преобразования в общественном поведении и сознании. Но большинство с ними не согласны, об этом ведутся разговоры и дискуссии. Многие говорят, что в XXI веке технологический прорыв не замедлится. Он позволит всем жить до 120 лет, никому не болеть и т.д.

Вывод: что научно – технологический прогресс не замедляется.

124 сл.

5 текст. «Интерстеллар»: будущее среди звёзд»

Текст о мировой премьеры фантастической киноистории «Интерстеллар». Фильм был снят молодым режиссёром Кристофером Ноланом и был трёхкратным номинантом на такую престижную кинопремию как «Оскар».

Человечество вынуждено искать спасения на других планетах из-за продовольственного кризиса, ведущего к гибели всего живого. Земля бедствует, истощаемая неурожаем и засухами, её нужно спасать. В числе команды отважных смельчаков и герой Мэттью МакКонахи – фермер Купер.

Космическая часть фильма – это экранизация пролога книги, именуемого «Путешествие среди чёрных дыр». Но по своей сути «Интерстеллар» – монументальный фильм о любви, отрицающий необходимость истреблять в себе человечность ради спасения человечества, мыслить не как индивидуумы, а как биологический вид.

Работа режиссёра оценивается положительно: «Интерстеллар» - стоящее кино, наполненное эмоциями, неповторимой атмосферой и потрясающими саундтреками.

112 сл.

Teksto (pateikiamo gimtąja kalba) santraukos vertinimo kriterijai. B2 lygis

RAŠYTINIO/SAKYTINIO/AUDIOVIZUALINIO TEKSTO (gimtąja kalba) SANTRAUKOS (užsienio kalba) VERTINIMO SKALĖ. KALBOS MOKĖJIMO LYGIS B2		
KRITERIJUS	TAŠKAI	APTARTYS
Turinys	2	Aiškiai suformuluota pagrindinė mintis; pateikti visi su ja susiję pagrindiniai teiginiai; nėra perteklinės informacijos.
	1	Pagrindinė mintis pakankamai aiški; pateikta didžioji dalis pagrindinių teiginių; viena kita perteklinė/nesusijusi detalė.
	0	Pagrindinė mintis nepakankamai aiški; pateikta mažesnė dalis pagrindinių teiginių; didesnė dalis informacijos yra perteklinė/nesusijusi.
Teksto struktūra	2	Turinys dėstomas nuosekliai, laikantis šaltinio teksto minčių sekos. Tinkama teksto struktūra.
	1	Teksto loginė seka nepilnai atitinka šaltinio teksto minčių seką. Teksto struktūra turi nuoseklumo trūkumų.
	0	Turinio dėstymas neatitinka šaltinio teksto minčių sekos. Neaiški loginė teksto struktūra.
Kalbinė raiška	3	Žodynas platus, tinkami leksiniai atitikmenys; vartojamos sudėtingesnės leksinės-gramatinės struktūros.
	2	Žodynas pakankamai platus, iš esmės tinkami leksiniai atitikmenys; vartojama viena kita sudėtingesnė leksinė-gramatinė struktūra.
	1	Žodyno pakanka išreikšti pagrindines mintis; tik iš dalies tinkami leksiniai atitikmenys – yra pažodinio vertimo; vyrauja paprastos leksinės-gramatinės struktūros.
	0	Žodynas ribotas, jo pakanka tik kai kurioms mintims išreikšti; leksiniai atitikmenys dažnai netinkami – vyrauja pažodinis vertimas.
Taisyklingumas	2	Taisyklinga kalbinė raiška. Ne visuomet taisyklingai vartojamos tik sudėtingesnės leksinės-gramatinės struktūros.
	1	Ne visuomet taisyklingai vartojamos sudėtingesnės leksinės-gramatinės struktūros.
	0	Tiek sudėtingos, tiek paprastos leksinės-gramatinės struktūros taisyklingai vartojamos tik iš dalies.
Registas	1	Iš esmės tinkamai vartojamas neutralus registras.
	0	Nesilaikoma neutralaus registro.
Taškų suma	10	

- **Santraukos teksto apimtis** – žodžių skaičius (ir pastraipų skaičius) priklauso nuo įvesties/šaltinio teksto apimties.

Teksto (pateikiamo užsienio kalba) santraukos vertinimo kriterijai. B2 lygis

RAŠYTINIO/SAKYTINIO/AUDIOVIZUALINIO TEKSTO SANTRAUKOS VERTINIMO SKALĖ. KALBOS MOKĖJIMO LYGIS B2		
KRITERIJUS	TAŠKAI	APTARTYS
Turinys (<i>angl. focus</i>)	2	Aiškiai suformuluota pagrindinė mintis; pateikti visi su ja susiję pagrindiniai teiginiai; nėra perteklinės informacijos / detalių.
	1	Pagrindinė mintis pakankamai aiški; pateikta didžioji dalis pagrindinių teiginių; viena kita perteklinė/nesusijusi detalė.
	0	Pagrindinė mintis nepakankamai aiški; pateikta mažesnė dalis pagrindinių teiginių; didesnė dalis informacijos yra perteklinė/nesusijusi .
Teksto struktūra	2	Turinys dėstomas nuosekliai, laikantis šaltinio teksto minčių sekos. Tinkama teksto struktūra.
	1	Teksto loginė seka nepilnai atitinka šaltinio teksto minčių seką. Teksto struktūra turi nuoseklumo trūkumų.
	0	Turinio dėstymas neatitinka šaltinio teksto minčių sekos. Neaiški loginė teksto struktūra.
Kalbinė raiška	3	Žodynas platus; vartojamos sudėtingesnės leksinės-gramatinės struktūros. Tinkamai perfrazuojama.
	2	Žodynas pakankamai platus, vartojama viena kita sudėtingesnė leksinė-gramatinė struktūra. Iš esmės tinkamai perfrazuojama.
	1	Žodyno pakanka išreikšti pagrindines mintis, vyrauja paprastos leksinės-gramatinės struktūros. Ne visuomet tinkamai perfrazuojama, kartais kopijuojamas šaltinio tekstas.
	0	Žodynas ribotas. Jo pakanka tik kai kurioms mintims išreikšti. Dažnai kopijuojamas šaltinio tekstas.
Taisyklingumas	2	Taisyklinga kalbinė raiška. Ne visuomet taisyklingai vartojamos tik sudėtingesnės leksinės-gramatinės struktūros.
	1	Ne visuomet taisyklingai vartojamos tiek sudėtingesnės, tiek paprastos leksinės-gramatinės struktūros.
	0	Paprastos leksinės-gramatinės struktūros taisyklingai vartojamos tik iš dalies.
Registras	1	Iš esmės tinkamai vartojamas neutralus registras.
	0	Nesilaikoma neutralaus registro.
Taškų suma	10	

- **Santraukos teksto apimtis** – žodžių (ir pastraipų) skaičius priklauso nuo šaltinio/įvesties teksto apimties.

Teksto (pateikiamo užsienio kalba) santraukos rašymo vertinimo kriterijai. B1 lygis

RAŠYTINIO/SAKYTINIO/AUDIOVIZUALINIO TEKSTO SANTRAUKOS VERTINIMO SKALĖ KALBOS MOKĖJIMO LYGIS B1		
KRITERIJUS	TAŠKAI	APTARTYS
Turinys (<i>angl. focus</i>)	2	Aiškiai suformuluota pagrindinė mintis; pateikti visi su ja susiję pagrindiniai teiginiai; nėra perteklinės informacijos / detalių.
	1	Pagrindinė mintis pakankamai aiški; pateikta didžioji dalis pagrindinių teiginių; viena kita perteklinė/nesusijusi detalė.
	0	Pagrindinė mintis nepakankamai aiški; pateikta mažesnė dalis pagrindinių teiginių; didesnė dalis informacijos yra perteklinė/nesusijusi .
Teksto struktūra	2	Turinys dėstomas nuosekliai, laikantis šaltinio teksto minčių sekos. Tinkama teksto struktūra.
	1	Teksto loginė seka nepilnai atitinka šaltinio teksto minčių seką. Teksto struktūra turi nuoseklumo trūkumų.
	0	Turinio dėstymas neatitinka šaltinio teksto minčių sekos. Neaiški loginė teksto struktūra.
Kalbinė raiška	3	Žodynas gana/pakankamai įvairus; vartojama viena kita sudėtingesnė leksinė gramatinė struktūra. Tinkamai perfrazuojama.
	2	Žodynas neįvairus, vartojamos paprastos leksinės gramatinės struktūros. Iš esmės tinkamai perfrazuojama.
	1	Žodynas skurdus, tačiau jo pakanka išreikšti pagrindines mintis; vartojamos tik paprastos leksinės gramatinės struktūros. Ne visuomet tinkamai perfrazuojama, kartais kopijuojamas šaltinio tekstas.
	0	Žodynas labai ribotas. Jo pakanka tik kai kurioms mintims išreikšti. Dažnai kopijuojamas šaltinio tekstas.
Taisyklingumas	2	Taisyklingai vartojamos paprastos leksinės gramatinės struktūros. Rašyba ir skyryba iš esmės taisyklingos.
	1	Iš dalies taisyklingai vartojamos paprastos leksinės gramatinės struktūros. Rašyba ir skyryba pakankamai taisyklinga. Klaidos netrukdo suprasti, kas norima pasakyti.
	0	Paprastos leksinės gramatinės struktūros dažniausiai vartojamos netaisyklingai. Daug rašybos ir skyrybos klaidų. Klaidų gausa trukdo suprasti, kas norima pasakyti.
Registras	1	Iš esmės tinkamai vartojamas neutralus registras (žodynas tinkamas).
	0	Nesilaikoma neutralaus registro (žodynas netinkamas).
Taškų suma	10	

Santraukos teksto apimtis – žodžių (ir pastraipų) skaičius priklauso nuo šaltinio/įvesties teksto apimties.

Grafiškai pateiktų duomenų vertinimo kriterijai. B2 lygis

UŽDUOTIS: Pakomentuokite informaciją, pateiktą diagramoje.

GRAFIŠKAI PATEIKTŲ DUOMENŲ KOMENTAVIMO VERTINIMO SKALĖ		
KALBOS MOKĖJIMO LYGIS B2		
KRITERIJUS	TAŠKAI	APTARTYS
Turinys	2	Visi pateikti duomenys pakomentuoti, kaip nurodoma užduotyje. Visi komentarai pakankamai išsamūs ir aiškūs.
	1	Ne visi pateikti duomenys pakomentuoti pagal užduotį. Didžioji komentavimo dalis iš esmės aiški, tačiau trūksta 1-2 svarbių komentarų.
	0	Pakomentuota mažoji dalis pateiktų duomenų. Komentarai nepakankamai aiškūs.
Teksto struktūra	2	Turinys dėstomas nuosekliai. Tekstas tinkamai struktūruotas: pristatomas komentuojamas dalykas/problema, komentuojami konkretūs duomenys, apibendrinama. Tinkamai išskiriamos pastraipos.
	1	Turinys dėstomas ne visuomet nuosekliai. Yra teksto struktūros trūkumų: trūksta komentuojamo dalyko/problemos, komentuojamų konkrečių duomenų ir/arba apibendrinimo ir/arba yra jų pateikimo trūkumų. Ne visuomet tinkamai išskiriamos pastraipos.
	0	Turinys dėstomas padrikai. Tekstas neatitinka esminių struktūros reikalavimų. Pastraipos neišskiriamos arba išskiriamos netinkamai.
Kalbinė raiška	3	Žodynas įvairus; vartojamos sudėtingesnės leksinės-gramatinės struktūros. Tinkamai vartojami įvairūs jungiamieji ir apibendrinamieji žodžiai.
	2	Žodynas iš esmės įvairus; vartojamos sudėtingesnės leksinės-gramatinės struktūros, tačiau ne visuomet tinkamai. Jungiamieji ir apibendrinamieji žodžiai ne visuomet vartojami tikslingai.
	1	Žodynas įvairus tik iš dalies, tačiau jo pakanka išreikšti pagrindines mintis, dažniausiai vartojamos paprastos leksinės-gramatinės struktūros. Jungiamieji ir apibendrinamieji žodžiai dažnai vartojami netikslingai.
	0	Žodynas gana skurdus; jo pakanka išreikšti tik kai kurioms mintims, vartojamos tik paprastos leksinės-gramatinės struktūros ir ne visuomet tinkamai. Jungiamieji ir apibendrinamieji žodžiai vartojami netikslingai.
Taisyklingumas	2	Ne visuomet taisyklingai vartojamos tik sudėtingesnės leksinės gramatinės struktūros. Rašyba ir skyryba iš esmės taisyklingos.
	1	Iš esmės taisyklingai vartojamos tik paprastos leksinės gramatinės struktūros. Rašyba ir skyryba pakankamai taisyklinga. Klaidos netrukdo suprasti, kas norima pasakyti.
	0	Paprastos leksinės gramatinės struktūros taisyklingai vartojamos tik iš dalies. Daug rašybos ir skyrybos klaidų. Klaidų gausa trukdo suprasti, kas norima pasakyti.
Registas	1	Iš esmės tinkamai vartojamas neutralus registras (žodynas tinkamas).
	0	Nesilaikoma neutralaus registro (žodynas netinkamas).
Taškų suma	10	

Grafiškai pateiktų duomenų vertinimo kriterijai. B1 lygis

UŽDUOTIS: Pakomentuokite informaciją, pateiktą diagramoje.

GRAFIŠKAI PATEIKTŲ DUOMENŲ KOMENTAVIMO VERTINIMO SKALĖ		
KALBOS MOKĖJIMO LYGIS B1		
KRITERIJUS	TAŠKAI	APTARTYS
Turinys	2	Visi pateikti duomenys pakomentuoti, kaip nurodoma užduotyje. Visi komentarai pakankamai išsamūs ir aiškūs.
	1	Ne visi pateikti duomenys pakomentuoti pagal užduotį. Didžioji komentavimo dalis iš esmės aiški, tačiau trūksta 1-2 svarbių komentarų.
	0	Pakomentuota mažesnė dalis pateiktų duomenų. Komentarai nepakankamai aiškūs.
Teksto struktūra	2	Turinys dėstomas nuosekliai. Tekstas tinkamai struktūruotas: pristatomas komentuojamas dalykas/problema, komentuojami konkretūs duomenys, apibendrinama. Tinkamai išskiriamos pastraipos.
	1	Turinys dėstomas ne visuomet nuosekliai. Yra teksto struktūros trūkumų: trūksta vieno iš esminių dalykų: komentuojamo dalyko/problemos, komentuojamų konkrečių duomenų ir/arba apibendrinimo arba yra jų pateikimo trūkumų. Ne visuomet tinkamai išskiriamos pastraipos.
	0	Turinys dėstomas padrikai. Tekstas neatitinka esminių struktūros reikalavimų. Pastraipos neišskiriamos arba išskiriamos netinkamai.
Kalbinė raiška	3	Žodynas gana/pakankamai įvairus; vartojama viena kita sudėtingesnė leksinė gramatinė struktūra. Tinkamai vartojami įvairūs jungiamieji ir apibendrinamieji žodžiai.
	2	Žodynas neįvairus, vartojamos paprastos leksinės gramatinės struktūros. Jungiamieji žodžiai ne visuomet vartojami tinkamai.
	1	Žodynas skurdus, tačiau jo pakanka išreikšti pagrindines mintis; vartojamos tik paprastos leksinės gramatinės struktūros. Jungiamieji ir apibendrinamieji žodžiai dažniausiai vartojami netiksliai.
	0	Žodynas labai ribotas. Jo pakanka tik kai kurioms mintims išreikšti. Jungiamieji ir apibendrinamieji žodžiai nevartojami arba vartojami netiksliai.
Taisyklingumas	2	Taisyklingai vartojamos paprastos leksinės gramatinės struktūros. Rašyba ir skyryba iš esmės taisyklingos.
	1	Iš dalies taisyklingai vartojamos paprastos leksinės gramatinės struktūros. Rašyba ir skyryba pakankamai taisyklinga. Klaidos netrukdo suprasti, kas norima pasakyti.
	0	Paprastos leksinės gramatinės struktūros dažniausiai vartojamos netaisyklingai. Daug rašybos ir skyrybos klaidų. Klaidų gausa trukdo suprasti, kas norima pasakyti.
Registras	1	Iš esmės tinkamai vartojamas neutralus registras (žodynas tinkamas).

	0	Nesilaikoma neutralaus registro (žodynas netinkamas).
Taškų suma	10	